

UNIVERZITA KARLOVA

Právnícká fakulta

Michaela Holišová

Osoba mediátora

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, LL.M., Ph. D.

Katedra: občanského práva

Datum vypracování práce: 14. 6. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 165 154 znaků včetně mezer.

Michaela Holišová

V Praze dne 14. 6. 2019

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, LL.M., Ph.D. za jeho pomoc, rady, cenné připomínky a odborné konzultace při vedení této diplomové práce. Velké díky patří také mému snoubenci, rodině a přátelům za podporu, kterou mi poskytovali po celou dobu studia.

Obsah

Úvod.....	6
1. Mediátor	8
1.1. Pojem mediace	8
1.2. Zákonná úprava mediace.....	9
1.3. Postavení a úloha mediátora.....	10
1.4. Rozdělení mediátorů	11
1.4.1. Zapsaný mediátor.....	12
1.4.2. Nezapsaný mediátor.....	14
1.4.3. Hostující mediátor.....	16
2. Podmínky pro výkon povolání zapsaného mediátora.....	18
2.1. Kvalifikační předpoklady.....	18
2.2. Zkouška mediátora	21
2.2.1. Podmínky zkoušky a jejich úprava	21
2.2.2. Průběh zkoušky.....	22
2.2.3. Hodnocení zkoušky.....	27
2.3. Osobnostní předpoklady.....	28
2.3.1. Komunikační dovednosti	29
2.3.2. Morální kvality	30
2.3.3. Emoční inteligence	31
2.4. Vzdělání mediátorů	32
3. Základní principy výkonu povolání mediátora.....	34
3.1. Dobrovolnost.....	34
3.2. Nestrannost a nepodjatost	37
3.3. Důvěrnost	39
3.4. Neformálnost.....	39
3.5. Převzetí zodpovědnosti	41
4. Práva a povinnosti mediátora	43
4.1. Práva.....	43
4.2. Povinnosti.....	45
4.2.1. Povinnost mlčenlivosti.....	45

4.2.2.	Odbornost.....	49
4.2.3.	Poučovací povinnost	50
4.2.4.	Dodržování etických pravidel.....	51
4.2.5.	Porušení povinností.....	53
5.	Role mediátora při výkonu mediace.....	55
5.1.	První setkání s mediátorem	55
5.2.	Smlouva o provedení mediace	57
5.3.	Oddělené jednání.....	58
5.4.	Odmítnutí mediace	59
5.5.	Pozastavení a zánik oprávnění mediátora	60
5.6.	Mediační dohoda.....	62
6.	Odměna mediátora a náhrada nákladů	66
6.1.	Odměna a náhrada hotových výdajů	66
6.2.	Odměna za první setkání s mediátorem	67
6.3.	Odměna za úspěch.....	68
	Závěr	71
	Seznam použitých zdrojů.....	74
	Abstrakt.....	80
	Klíčová slova	80
	Abstract.....	81
	Keywords	81

Úvod

V současné době se lidé čím dál více zajímají o možnosti řešení svých sporů jinou cestou než přes klasické soudní řízení. Uvědomují si, jak moc může soud ovlivnit jejich rodinné, pracovní, společenské, ekonomické a další důležité vztahy. V krajním případě může dojít k přetrhání vazeb mezi stranami konfliktu a konci jejich vztahu. Z tohoto důvodu má mediace jako alternativní způsob řešení sporů velký potenciál do budoucna, kdy by mohla lidem pomoci s řešením jejich konfliktů bez zbytečně velkých zásahů do jejich vztahů a zároveň pomohla odlehčit nápad případů na soudy.

V zahraničí je v posledních letech tato praxe zcela běžná a veřejnost vyhledává mediaci jako mimosoudní řešení sporů dříve, než se obrátí s vyřešením svého případu na soud. Česká republika se snaží stále více společnost o možnosti procesu mediace informovat, ale stále se do povědomí širší veřejnosti nedostalo dostatečné množství informací o výhodách mediace, aby ji to přesvědčilo této možnosti dobrovolně začít využívat. Je logické, že pokud se lidé nedozvědí potřebné informace o fungování mediace, o jejím průběhu, možnostech řešení a v neposlední řadě o osobě mediátora, který mediaci vede, tak jí nedají přednost před klasickým soudním řízením s konkrétním výsledkem.

Právě z těchto důvodů je tématem diplomové práce mediátor, který je klíčovou a nepostradatelnou součástí procesu mediace, jelikož bez něj by se mediace jako taková nemohla vůbec uskutečnit. Osoba mediátora je stěžejní a skrze její analýzu a přiblížení této profese širší veřejnosti se naskýtá možnost poznat, jak probíhá proces mediace.

První kapitola se zabývá vysvětlením pojmu mediace jako procesu, který je mediátorem veden, její zákonnou úpravou a postavením, které mediátor v rámci procesu zaujímá. Důležitou součástí je rozdělení mediátorů na mediátora zapsaného, nezapsaného a hostujícího. Kategorie zapsaných mediátorů je rozdělena ještě na mediátory, kteří jsou zároveň advokáty, a na ty, co advokátní praxi nevykonávají.

V druhé kapitole analyzují podmínky pro výkon povolání zapsaného mediátora, které musí každý, kdo chce být mediátorem, splňovat. Komplexně jsou popsány kvalifikační požadavky, úspěšné složení zkoušky mediátora, její podmínky, průběh a

hodnocení jsou popsány detailněji, až k osobnostním předpokladům, které by měly být vlastní dobrému a úspěšnému mediátorovi.

Základní principy mediace jako dobrovolnost, nestrannost, nepodjatost, důvěrnost, neformálnost obsažené ve třetí kapitole jsou stěžejní pro proces mediace a každý mediátor by měl své povolání vykonávat v jejich souladu. Práva a povinnosti, které zákon dává mediátorovi v rámci procesu mediace, jsou rozebrány ve čtvrté kapitole, kde je pozornost zaměřena na povinnost mlčenlivosti, odbornost mediátora, jeho poučovací povinnost vůči stranám, dodržení etických pravidel a na následky porušení stanovených povinností.

Jak bylo výše zmíněno, role mediátora je v procesu mediace nepostradatelná a z toho důvodu je jí věnována samostatná kapitola 5, kde jsou popsány jednotlivé důležité části procesu a role, kterou v nich mediátor zaujímá. Od soudem nařízeného prvního setkání s mediátorem, přes zahájení mediace uzavřením smlouvy o jejím provedení, až k ukončení mediace, kde je detailněji rozebrána mediační dohoda. Jelikož je profese mediátora ve většině případů povoláním vykonávaným za finanční ohodnocení, je poslední kapitola věnována odměně, která mediátorovi za vedení mediace přísluší.

1. Mediátor

1.1. Pojem mediace

Pokud mluvíme o osobě mediátora, pak je nezbytné definovat samotný proces, ve kterém mediátor vystupuje jako třetí neutrální osoba napomáhající stranám konfliktu při hledání řešení jejich sporné situace. **Mimosoudní proces**, ve kterém strany hledají přijatelné řešení svého konfliktu za pomoci mediátora, se nazývá mediací.¹

Pojem mediace vychází z latinského slova „*medius*“, přeloženo jako střední nebo mírný. Podobný význam má název mediace v anglickém jazyce, kde „*mediation*“ znamená proces, při kterém dochází k řešení konfliktu za pomoci prostředníka v neutrálním postavení.² Mediátor je v postavení prostředníka, jehož úkolem není spor rozhodnout ani nařídit konečné vyřešení sporu, ale napomoci komunikaci mezi znesvářenými stranami prostřednictvím vyjednávacích metod.³

Mediace má množství různých definic, kde nás budou zajímat různé charakteristiky mediátora. Podle A. H. Bevana je mediátor v rámci procesu mediace *chápán jako třetí osoba, které je využito k pomoci lidem v konfliktu s cílem dosáhnout dohody, které by bez její pomoci dosáhnout nedokázali*.⁴ Jeho role je zde brána jako nepostradatelná součást celého procesu řešení konfliktu, bez které by strany konfliktu neměly možnost uzavřít dohodu.

Mediace ovšem může skončit kromě dohody i jinými způsoby přijatelnými pro obě strany a tam je role mediátora definována jako *neutrální kvalifikované osoby, která pomáhá účastníkům konfliktu ve vzájemném dorozumívání, jehož cílem je dosažení jejich spokojenosti s procesem i výsledkem řešení konfliktu*. V tomto případě klade Lenka Holá důraz na neutralitu a kvalifikaci mediátora a jeho pomoc stranám konfliktu.⁵

---

¹ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 10 s.

² JANOTOVÁ M. *Mediace*. Praha: Ústav práva a právní vědy, o.p.s., 2014. 15 s.

³ MOORE, W. Ch., MORGAN, A. *The mediation process: practical strategies for resolving conflict* [online]. 4. vydání. San Francisco, California: Wiley, 2014. s. 9. [cit. 24. 2. 2018]. Dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/cuni/detail.action?docID=10861014>

⁴ HOLÁ, L., HRNČÍŘÍKOVÁ, M. *Mimosoudní metody řešení sporů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, 90 s.

⁵ HOLÁ, L. *Mediace: způsob řešení mezilidských konfliktů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2003, 7 s.

Podobně vnímá roli mediátora také Bednařík, který přináší ve své knize definici mediace jako „způsobu řešení sporu, kde mediátor jako třetí nezávislá a nezájatá osoba pomáhá stranám identifikovat jejich zájmy, nabádá je, aby hledali společné praktické řešení na body, které způsobily konflikt, a pomáhá jim vyjednat takové řešení, které by vyhovovalo oběma stranám....“⁶

Ať už skončí proces mediace jakkoliv, je zde osoba napomáhající stranám řešit jejich konflikt za pomoci asistovaného vyjednávání a přitom není v pozici toho, kdo věc rozhodne nebo nařídí konečné řešení, protože se jedná o dobrovolný proces, do kterého vstupují strany z vlastní vůle.⁷

1.2. Zákonná úprava mediace

Po teoretických definicích je důležité zmínit zakotvení v právním řádu České republiky, a to nejen pro praxi, ale i pro další zkoumání role mediátora v procesu mediace, který hraje podstatnou a nezastupitelnou roli. Zákonná úprava je závislá na předmětu sporu, ve kterém je mediace jako alternativní způsob řešení sporů vedena. **Úprava se liší dle odvětví práva**, které se na danou spornou situaci aplikuje.

Ve věcech trestněprávních je výkon mediace svěřen do rukou Probační a mediační služby a definován zákonem č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „zákon o probační a mediační službě“) jako „*mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediaci lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.*“⁸ Jedná se o popis procesu mediace, kde je role mediátora upozaděna a jsou zde jmenovány pouze strany konfliktu. V dalších ustanoveních zákona je řečeno, že řešení sporu je v kompetenci Probační a mediační služby, která jako specializovaná sociální služba spadá pod Ministerstvo spravedlnosti a její působnost vykonávají její úředníci a asistenti.⁹

---

⁶ BEDNAŘÍK, Aleš. *Riešenie konfliktov. Príručka pre pedagógov a pracovníkov s mládežou*. 1. vydání. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 2001, 77 s.

⁷ POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se*. 1. vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, 42 s.

⁸ § 2 odst. 2 Zákona č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

⁹ MATOUŠEK O., a kol. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. 352 s.

Osoba mediátora tvoří součást úřednického aparátu této služby a vykonává její kompetence svěřené jí zákonem.

Naopak v oblasti občanskoprávních sporů je osoba mediátora zdůrazněna přímo v § 2 písm. a) zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (dále jako „zákon o mediaci“), kde je mediace definována *jako postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody.*

Zákon o mediaci po mnoha letech legislativních pokusů přináší zákonná pravidla, kterými upravuje proces mediace, instituty a pojmy s ním spojené. Jedná se o základní kámen pro mediaci nejen občanskoprávní, ale také obchodní, pracovní, rodinnou a správní¹⁰, která je samostatně zákonem definována.¹¹ Při jeho tvorbě se vycházelo ze směrnice Evropského parlamentu a rady č. 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, jelikož mediace je jedním z významných témat a Evropská unie chtěla pomocí směrnice vytvořit společný rámec v této oblasti pro jednotlivé členské státy.¹²

Zmíněný zákon o probační a mediační službě bude v dalším textu upozaděn a pozornost bude věnována zákonu o mediaci, který bude brán jako stěžejní pro analýzu postavení mediátora a podrobnému popisu důležitých aspektů ovlivňujících jeho roli v celém procesu.

1.3. Postavení a úloha mediátora

Z výše uvedených definic vyplývá, že **postavení mediátora je klíčové** a je to právě on, kdo celý proces mediace vede a na něhož se obrací strany konfliktu. Mediátor by měl stranám za pomoci komunikačních technik a svých znalostí umožnit přátelské urovnání vzájemných neshod, které vyústily ve spornou situaci. Strany nejsou schopné najít řešení vzájemnou interakcí a ve většině případů končí i se svým příběhem a z něj vyplývající

---

¹⁰ § 2 písm. b) Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹¹ SALAJKA, R., NOVOTNÝ, P. *Připravme se na nový zákon o mediaci*, [online]. Publikováno 8. 8. 2012 [cit. 25. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pripravme-se-na-novy-zakon-o-mediaci-84530.html>

¹² DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 134 s.

spornou situaci v soudní síni, kde o jejich právech a povinnostech autoritativně rozhodne soud.

Mediátor by měl být takový předstupěň před soudním jednáním, protože jeho činnost spočívá v hledání řešení jinými cestami. „*On strany nesoudí, aniž by soudil jejich počínání a také nevynáší soud nad jejich právy a povinnostmi.*“ jak je trefně řečeno Martinou Doležalovou a kol.¹³ Osoba mediátora **jako nestranný třetí** nemá za cíl vyřešit spornou situaci a dát jedné ze stran pocit vítězství a druhé pocit prohry. Je zastáncem řešení win - win (vítěz – vítěz)¹⁴ a toho lze docílit jedině tím, že jako třetí neutrální osoba efektivním vedením a strukturováním procesu docílí komunikace stran konfliktu, které přes naslouchání druhé straně a vyjadřování se k jejím názorům dovede k přijatelnému řešení situace pro obě zúčastněné strany.¹⁵

Pokud mediátor není zástupce jedné ze stran ani autoritou v podobě soudu nebo rozhodce, kým je? Kdo mu dává pravomoc vést proces mediace? Kdo nad ním provádí dohled? Jak a čím je výkon této profese ovlivňován? Nabízí se spousta otázek, na které se dozvíte odpovědi v následujících kapitolách.

1.4. Rozdělení mediátorů

Nejprve začneme otázkou: Jaké mediátory známe? V praxi existuje řada osob vykonávajících mediaci v různých podobách a každá z nich by mohla nést označení mediátor. Tato roztržitost je podle mého názoru matoucí zvláště pro veřejnost, která se nemůže v praxi při výběru mediátora v jednotlivých kategoriích zorientovat. V následujících podkapitolách se snažím o přehledné rozdělení, kdy dělicím kritériem je právní úprava v podobě odlišných právních předpisů, které na různé typy mediátorů dopadají. Přiklonila bych se k tomu, aby byl tento přehled dostupný i široké veřejnosti a ta se díky němu mohla snadněji rozhodovat při výběru mediátora. Pro přehlednost je

---

¹³ PATRICK VAN LEYNSEELE – FLARENCE VAN DE PUTTE – MARTINA DOLEŽALOVÁ., *Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. Bulletin advokacie.* 2002, č. 8, s. 33.

¹⁴ ŠTANDERA, J., LENGHARTOVÁ, H., „Advokátní“ mediace na vzestupu. *Bulletin advokacie*, publikováno: 11. 5. 2015, dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/advokatni-mediace-na-vzestupu?browser=mobi>

¹⁵ RISKIN, L., KEATING, J. M., Jr. a ARNOLD, Tom. *Mediace, aneb, Jak řešit konflikty.* Praha: Pallata, 1997. Str. 12

důležité si je představit a popsat specifika typická pro jejich výkon mediace. Hlavní rozdělení je na **mediátora zapsaného a nezapsaného**.

Nejprve se budeme věnovat zapsanému mediátorovi, protože je to právě on, kdo bude hrát zásadní roli v konceptu celé práce a na následujících stránkách bude věnována pozornost jemu a všem důležitým zákonným podmínkám výkonu jeho profese, principům, jeho právům a povinnostem a jeho roli v celém procesu mediace. Pro úplnost budou rozebrána i specifika výkonu mediace nezapsaným mediátorem vyskytující se v praxi společně s jejich zákonnou úpravou. Jako samostatná kategorie bude představen hostující mediátor.

1.4.1. Zapsaný mediátor

Do kategorie zapsaný mediátor spadá podle § 2 písm. c) zákona o mediaci „*fyzická osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů*“. Jedná se o definici mediátora jako takového, z čehož vyplývá, že mediátorem dle tohoto zákona je pouze ten, kdo je zapsaný v seznamu. Seznamem je dle § 15 odst. 1 zákona o mediaci „*informační systém veřejné správy, který spravuje Ministerstvo spravedlnosti*“ a po splnění zákonných podmínek je do něj osoba zapsána.¹⁶

Zapsání do seznamu má pro mediátora konstitutivní účinek, což znamená, že může začít vykonávat roli mediátora a jako jediný nabízet své mediační služby dle zákona o mediaci až okamžikem zápisu do seznamu. Tato podmínka však neplatí pro hostujícího mediátora, kde má zápis pouze deklaratorní charakter.¹⁷

Důležitou roli při plnění zákonných podmínek, dohledu nad výkonem funkce, prokazování kvalifikace u zapsaných mediátorů hraje, zda osoba vykonává zároveň profesi advokáta či nikoliv. Právní postavení osoby mediátora je poznamenáno touto **dvojkolejností právní úpravy**, ke které se blíže dostaneme v následujících částech této kapitoly.¹⁸

---

¹⁶ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 13 s.

¹⁷ Tamtéž, 99 s.

¹⁸ HOLÁ, L., Praktické aspekty mediace v ČR, *Právní prostor*, [online]. Publikováno 22. 6. 2015, [cit. 27. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/prakticke-aspekty-mediace-v-cr>

- **Zapsaný mediátor advokát**

Jedná se o osobu, která vykonává advokátní praxi a zároveň má zájem vykonávat profesi mediátora zapsaného v seznamu mediátorů. Jako advokát **spadá do působnosti České advokátní komory**, která si při tvorbě zákona prosadila, že bude za splnění jednotlivých zákonných podmínek odpovídat a bude je mít ve své režii.¹⁹ Její pravomoci v oblasti mediace jsou dány zákonem o mediaci v části sedmé nazvané Činnost komory v oblasti mediace a dále zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jako Zákon o advokacii).

Česká advokátní komora zajišťuje zkoušky mediátorů advokátů, které musí svým rozsahem, obsahem a požadovanými náležitostmi odpovídat požadavkům, které jsou kladeny zákonem o mediaci a vyhláškou č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora. Je zde kladen důraz na to, aby zkoušky probíhaly stejně jako u mediátorů, kteří nejsou advokáty, skládajících zkoušky před Ministerstvem spravedlnosti.²⁰

Významnou oblastí spadající do působnosti komory je výkon dohledu nad dodržováním povinností spojených s výkonem profese mediátora advokáta a s tím spojené jejich případné porušení. Jedná se o kárnou odpovědnost za kárné provinění definované zákonem o mediaci a vedení kárného řízení podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., advokátní kárný řád.²¹

Jednotlivé specifické oblasti jsou zákonem o mediaci upraveny odlišně pro výkon povolání mediátora advokátem a osobou, která advokátem není. V následujících kapitolách budou rozebrány odlišnosti a specifika spojená s profesí advokáta při souběžném vykonávání profese mediátora. Ovlivnění výkonu profese mediátora jeho praxí v advokacii bude zdrojem úvah prostupujících celou prací.

---

¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb. o mediaci a změně některých zákonů, sněmovní tisk č. 426/0, obecná část, bod. 15 [online]. s. 13. [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://mediator-praha.cz/docs/zakon-o-mediaci-duvodova-zprava.pdf>

²⁰ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 174 s.

²¹ Tamtéž, 177 s.

- **Zapsaný mediátor, který není advokátem**

Mediátoři nepřicházejí pouze z řad advokátů, ale velkou skupinu tvoří psychologové, lékaři a sociální pracovníci. Každé z těchto povolání má svá specifika, která se promítají do výkonu profese mediátora.²² Základní rámec je dán zákonem o mediaci, který mimo jiné upravuje dohled nad dodržováním povinností spojených s výkonem mediátora.

Dohled dle § 13 zákona o mediaci vykonává Ministerstvo spravedlnosti podle jiného právního předpisu, pokud se nejedná o mediátora advokáta, který je výjimkou a dohled nad ním vykonává Česká advokátní komora, jak bylo zmíněno výše. Právním předpisem je zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, stanovující pravidla pro výkon dohledu spadajícího do pravomoci Ministerstva.²³

Zkoušky nezbytné pro splnění zákonných požadavků na výkon profese mediátora, který není advokátem, spadají rovněž do **působnosti Ministerstva spravedlnosti** dle zákona o mediaci a vyhlášky č. 277/2012 Sb., kde jsou kladeny požadavky na jejich totožnost se zkouškami organizovanými a připravovanými Českou advokátní komorou, aby nedocházelo ke zvýhodnění nebo naopak znevýhodnění s ohledem na vykonávanou profesi osoby skládající zkoušku mediátora.²⁴

1.4.2. Nezapsaný mediátor

Nejdůležitější rozdíl oproti zapsanému mediátorovi, jak napovídá samo označení, tkví v tom, že není zapsán v seznamu Ministerstva spravedlnosti, a proto neodpovídá zákonné definici mediátora dle zákona o mediaci, který se na něj tím pádem nevztahuje.²⁵ A to je také důvod, proč se v následujících kapitolách nebudeme blíže zabývat nezapsaným mediátorem.

---

²² POTOČKOVÁ, Dana. Advokáti ve světě mediace. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, 35 s.

²³ CHOLENSKÝ, r. Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy. Praha: Linde, 2013. 139 s.

²⁴ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠANDERA, J., op. cit., 174 s.

²⁵ § 2 písm. c) Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

Profese nezapsaného mediátora by se dala rozdělit do tří kategorií, a to podle výkonu na základě Živnostenského oprávnění, v rámci pracovněprávního vztahu anebo na dobrovolnickém principu.

- **Živnostenské oprávnění**

Jedná se o výkon mediace nezapsaným mediátorem na základě zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Zákon v § 6 stanovuje všeobecné podmínky pro provozování živnosti, kdy požaduje dosažení věku 18 let u fyzických osob, plnou svéprávnost a bezúhonnost.

Výkon mediace na základě živnostenského oprávnění spadá pod **živnost volnou**, v živnostenském zákoně v příloze číslo 4 definovanou v bodě 60. jako *poradenskou a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků*. V praxi to znamená, že po splnění zákonných podmínek a jejich doložení na Živnostenském úřadě, kde osoba ohlásí svou živnost a zaplatí poplatek, se stává mediátorem.

Nejsou kladeny žádné podrobnější požadavky na typ vzdělání nebo stupeň dosaženého vzdělání, jako je tomu u zapsaných mediátorů. Je zde použito benevolentnějšího přístupu a tím dána možnost lidem, kteří by nesplňovali podmínky dle zákona o Mediaci stát se mediátorem a mít šanci využít svých schopností k vedení mediace.

- **Pracovněprávní vztah**

Mediátor vykonává mediaci z pozice zaměstnance na základě pracovněprávního vztahu uzavřeného se svým zaměstnavatelem na základě zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Pracovní poměr je založen pracovní smlouvou anebo na základě dohody o pracovní činnosti nebo Dohody o provedení práce. Nejčastějším případem vzniku bude pracovní smlouva v písemné podobě, ve které bude sjednán druh práce obsahující zmínku o mediaci jako vedlejší činnosti, nebo popis konkrétních úkonů v rámci mediace, pokud bude hlavní pracovní náplní. Mediátor **vykonává mediaci** dle sjednaného druhu práce a na **základě pokynů zaměstnavatele**.²⁶

---

²⁶ § 33, § 75, § 76 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

V praxi se bude jednat o práci v různých občanských poradnách, od rodinných přes školní až po sociální zařízení. Ani v tomto případě není kladen důraz na vzdělání potřebné pro výkon povolání mediátora, ale v praxi lze ve většině případů očekávat, že bude od zaměstnavatele vyžadována určitá kvalifikace a zkušenost na poli mediace.

- **Dobrovolnický princip**

Každý, kdo chce vykonávat svobodně ze své dobré vůle a bez nároku na finanční ohodnocení činnost mediátora ve prospěch lidí s cílem pomoci jim při řešení konfliktních situací, je dobrovolníkem. Statut dobrovolníka se řídí zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. Zákon stanoví podmínky, kdy stát podporuje výkon dobrovolnické služby.

Dobrovolníci však nemají žádnou povinnost plnit zákonem dané podmínky, pokud pro ně podpora od státu není dostatečnou motivací. Motivující pro osoby, které se vydají dobrovolnickou cestou, je spíše poslání pomáhat druhým lidem v nouzi.

Názory odborné veřejnosti, zda je potřeba striktní regulace či nikoliv, se různí, ale v tomto případě by se mělo spíše vycházet ze zásady, že každý občan může činit, co není zákonem zakázáno.²⁷ Požadavky na kvalifikaci dobrovolníků mediátorů jsou deklaratorní a podmínky výkonu profese nejsou nijak zákonem specifikovány. Pokud by tomu bylo jinak, ztratila by se úplně podstata dobrovolnického principu.

1.4.3. Hostující mediátor

Zákon o mediaci definuje hostujícího mediátora v § 19 odst. 1 jako „*příslušníka jiného členského státu nebo fyzickou osobu uvedenou v jiném právním předpisu, která může vykonávat dočasně nebo příležitostně činnost mediátora v České republice za podmínek stanovených tímto zákonem.*“

Jedná se o možnost cizího **státního příslušníka členského státu Evropské unie** nebo občana jiného státu, kterému je dáno oprávnění vykonávat činnost mediátora na základě zákona č. 18/2014 Sb., o uznávání odborné kvalifikace. I v tomto případě se uplatní dvojkolejnost zmíněná u zapsaného mediátora, a to v případě, že je hostujícím

---

²⁷ Čl. 2 odst. 4 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

mediátorem evropský advokát a při porušení povinností daných zákonem o mediaci se na něj bude vztahovat pravomoc České advokátní komory v rámci kárného řízení.²⁸

Důležitá je podmínka dočasného výkonu, kterou lze chápat jako nějakou časově omezenou licenci pro poskytování mediačních služeb nebo příležitostného výkonu, u kterého se zkoumá věcný rozsah a frekvence činnosti. Podmínky nemusí být splněny kumulativně, je tedy možné vykonávat činnost mediátora po časově neomezenou dobu, ale pouze u *ad hoc* případů.

Po splnění podmínek odst. 1 a předložení ověřené kopie dokladu prokazující výkon činnosti srovnatelné s výkonem činnosti mediátora a čestného prohlášení, že osobě nebylo oprávnění k výkonu činnosti odejmuto ani dočasně pozastaveno, má Ministerstvo spravedlnosti povinnost bez zbytečného odkladu zapsat osobu jako hostujícího mediátora do seznamu mediátorů.²⁹ Výkon samotné činnosti závisí na okamžiku předložení dokumentů Ministerstvu, a proto má zápis pouze deklaratorní účinek a je osvědčením již existujících právních poměrů.³⁰

---

²⁸ § 49b Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

²⁹ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 95- 96 s.

³⁰ Tamtéž, 99 s.

2. Podmínky pro výkon povolání zapsaného mediátora

2.1. Kvalifikační předpoklady

Splnění podmínek je důležité pro získání oprávnění k výkonu činnosti mediátora, které přísluší pouze osobě zapsané v seznamu, zapsanému mediátorovi.³¹ Rozhodující je **zápis do seznamu**, který provede Ministerstvo spravedlnosti na základě písemné žádosti fyzické osoby za splnění podmínek daných v § 16 zákona o mediaci, které budou jednotlivě rozebrány níže.

- a) *způsobilost k právním úkonům*
- b) *bezúhonnost*
- c) *získala vysokoškolského vzdělání v magisterském nebo navazujícím magisterském studijním programu v České republice nebo získala obdobné vysokoškolské vzdělání v zahraničí, pokud Mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, uznání takového vzdělání stanoví, anebo které bylo takové vzdělání uznáno podle jiného právního předpisu*
- d) *složila zkoušku mediátora nebo jí byla uznána kvalifikace podle jiného právního předpisu*
- e) *a nebyla v posledních 5 letech před podáním žádosti vyškrtnuta ze seznamu postupem dle § 22 odst. 4.*

Osoba mediátora musí mít **způsobilost k právním úkonům**, což je třeba vykládat ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, účinný od 1. 1. 2014. Zákonem byla změněna terminologie a pojem nahrazen pojmem svéprávnost. Fyzická osoba musí mít způsobilost jednat svým jménem a nabývat tak pro sebe práva a povinnosti.³² Plnou svéprávnost získá zletilostí, tj. dovršením osmnáctého roku věku, anebo emancipací.³³

---

³¹ § 14 Zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

³² § 15 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³³ Emancipace znamená přiznání svéprávnosti dle § 37 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů: „1) Navrhne-li nezletilý, který není plně svéprávný, aby mu soud přiznal svéprávnost, soud návrhu vyhově, pokud nezletilý dosáhl věku šestnácti let, pokud je osvědčena jeho schopnost sám se živit a obstarat si své záležitosti a pokud s návrhem souhlasí zákonný zástupce nezletilého. V ostatních případech soud vyhově návrhu, je-li to z vážných důvodů v zájmu nezletilého. 2) Za podmínek stanovených

Podmínka bezúhonnosti je blíže rozvedena zákonem o mediaci, protože se jedná o speciální úpravu pro tento zákon. Vymezení je negativní a stanovuje, že jím není ten, kdo byl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin³⁴ nebo trestný čin spáchaný z nedbalosti³⁵ v souvislosti s výkonem činnosti mediátora. U nedbalostních trestných činů je důležité, aby bylo jejich spáchání v souvislosti s výkonem činnosti mediátora. Bezúhonnost dokládá občan České republiky jako žadatel o zápis do seznamu výpisem z evidence rejstříku trestů, ale pouze na vyžádání Ministerstva spravedlnosti. Zákonem není stanovena obecná povinnost předložit výpis, což lze dovodit z dikce zákona upravující povinné přílohy k žádosti o zápis.³⁶

Naopak příslušník jiného členského státu nebo fyzická osoba podle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států, musí předložit výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu nebo členského státu posledního pobytu (neplatí pro případ, že jím je Česká republika). Výpis i rovnocenný doklad lze nahradit čestným prohlášením, pokud jej stát odmítá vydat.³⁷

Názor o nepostradatelnosti **zisku vysokoškolského vzdělání** pro výkon činnosti mediátora byl po mnoha diskuzích převzat do zákona. Ve společnosti by měla tato podmínka vzbuzovat větší respekt a důvěru v samotné povolání mediátora.³⁸ Zákonodárce chtěl garantovat nejvyšší úroveň poskytování služeb mediátorem, která je zaručena dosažením nejvyššího možného vzdělání v rámci řádného studia na vysoké

---

v odstavci 1 soud přizná nezletilému svéprávnost i na návrh jeho zákonného zástupce, pokud nezletilý s návrhem souhlasí.

³⁴ § 15 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů: „Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

³⁵ § 16 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů: „Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel a) věděl, že může způsobem uvedeným trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo b) nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.“

³⁶ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 81-82 s.

³⁷ Tamtéž, 82-83 s.

³⁸ PRUDÍKOVÁ, D., KORBEL, F., Role Ministerstva spravedlnosti při přípravě zákona o mediaci. Bulletin advokacie. 2013, č. 6, 16 s.

škole v České republice.³⁹ Podle Holé se jedná o projev postupné profesionalizace mediace odkloněním se od přístupu, že vysokoškolské vzdělání není pro činnost mediátora nezbytné a je spíše důsledkem zúžení možností pro schopné mediátory bez diplomu z Vysoké školy.⁴⁰ Přikláním se k tomuto názoru, jelikož osobám se zájmem o mediaci je ponechána stále možnost vykonávat činnost nezapsaného mediátora, kde vysokoškolské vzdělání není vyžadováno.

Zákon dále poskytuje možnost získat rovnocenné vysokoškolské vzdělání v zahraničí, které je v České republice uznáno na základě Mezinárodní smlouvy nebo podle zvláštního právního předpisu, kterým je zákon č. 111/1998 Sb., zákon o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů.

Dalším předpokladem je úspěšné **složení zkoušky mediátora** nebo uznání kvalifikace podle jiného právního předpisu, kterým je zákon č. 18/2004 Sb., o uznání odborné kvalifikace, ve znění pozdějších předpisů⁴¹. Důvodem vložení této povinnosti zákonodárcem bylo zajištění přezkoušení na stejné úrovni u všech zapsaných mediátorů, a tím zajištěna vyšší kvalita jejich odbornosti.⁴² Podrobněji budou podmínky, průběh a hodnocení zkoušky popsány v následující kapitole.

Poslední podmínkou je, aby osoba mediátora **nebyla** v posledních 5 letech **vyškrtnuta ze seznamu** z důvodu závažného nebo opakovaného porušování povinností vyplývajících jí ze zákona. Míra závažnosti a četnost výskytu porušení bude posuzována ad hoc pro každý konkrétní případ s jeho specifickými okolnostmi. Než dojde k samotnému vyškrtnutí ze seznamu, musí být mediátor písemně upozorněn Ministerstvem spravedlnosti na porušování povinností a na možné následky. V praxi bude pravděpodobně nejčastějším porušení povinnosti nestrannosti nebo mlčenlivosti doprovázené významnými negativními dopady.⁴³

---

³⁹ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 76 s.

⁴⁰ HOLÁ, L., *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 229 s.

⁴¹ Zákon č. 18/2004 Sb., o uznání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti jiných státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů

⁴² DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 78 s.

⁴³ Tamtéž, 114 s.

2.2. Zkouška mediátora

2.2.1. Podmínky zkoušky a jejich úprava

Jak bylo výše předestřeno, tato kapitola se bude věnovat podrobněji zkoušce mediátora jako jedné z kvalifikačních podmínek nezbytných pro zápis mediátora do seznamu. Znovu se zde objevuje **dvojkolejnost** spočívající v rozdělení na mediátora advokáta a mediátora, který není advokátem. Její projevy lze spatřit v rozdílném zakončení v právním řádu. Zatímco zkoušky pro žadatele z řad advokátů organizuje Česká advokátní komora s pravomocí danou Zákonem o advokacii, pro uchazeče z řad odlišných profesí je zkouška v působnosti Ministerstva spravedlnosti na základě zákona o mediaci. Podmínky pro konání zkoušky jsou však stanoveny zákonem o mediaci stejně pro mediátory advokáty i pro žadatele z jiných profesí a jejich průběh je podrobněji upraven vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora (dále jako „vyhláška o zkouškách a odměně mediátora“).⁴⁴

Zákon o advokacii dává v § 49a pravomoc České advokátní komoře zajišťovat zkoušky podle zákona o mediaci pro mediátory, kteří jsou zároveň advokáty. To neplatí pro advokátní koncipienty, kteří v průběhu tříleté zákonné praxe mohou vykonat zkoušky pod záštitou Ministerstva spravedlnosti. Teprve ve chvíli, kdy budou mít možnost skládat advokátní zkoušky, jim Česká advokátní komora v rámci nich umožní konat i zkoušky mediátora.⁴⁵

Podmínky možného vykonání zkoušky mediátora budou rozebrány na základě ustanovení zákona o mediaci společně s jeho prováděcí vyhláškou o zkouškách a odměně mediátora, jelikož Zákon o advokacii na něj odkazuje, jak bylo zmíněno výše. Zákon rozlišuje dva typy zkoušek – **zkoušku z mediace** a **zkoušku z rodinné mediace**.⁴⁶ Podmínkám pro oba typy mediace se věnuje § 23 zákona o mediaci, který stanoví, že

---

⁴⁴ CHOLENSKÝ, R. Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy. Praha: Linde, 2013. 171 s.

⁴⁵ Kompetence ČAK na úseku mediace - Česká advokátní komora, Citováno 24. 3. 2018, dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/pro-advokaty/mediace/nova-ustanoveni-zoa.docx>

⁴⁶ § 2 Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci): „ Pro účely tohoto zákona se rozumí a) rodinnou mediací mediace, která se zaměřuje na řešení konfliktů vyplývajících z rodinných vztahů.“

vykonání zkoušky bude umožněno Ministerstvem spravedlnosti do 6 měsíců od doručení žádosti uchazečem, který zaplatí poplatek ve výši 5.000,- Kč.⁴⁷

Zdálo by se, že stačí zaplatit správní poplatek a podmínka pro možnost složit zkoušku je splněna. Je však důležité vykládat podmínky v souladu s vyhláškou o zkouškách a odměně mediátora, která v § 24 požaduje v rámci příloh k žádosti kromě dokladu o zaplacení poplatku také kopii dokladu o ukončeném vysokoškolském vzdělání, informace o dosaženém vzdělání, o absolvování školení v mediaci a o vykonávané praxi v oblasti mediace. Doklad o absolvování školení nebo praxe z oblasti mediace lze brát jako důležitou konkretizaci kvalifikačních podmínek z § 23 zákona o mediaci. Žadatel, který by nedoložil získání určitého vzdělání a poznatků z oboru mediace, by tak nesplnil záměr zákonodárce vtělený do požadavku této konkrétní přílohy k žádosti o vykonání zkoušky.

Pro zkoušku z rodinné mediace je ještě potřeba doložit ověřenou kopii osvědčení o vykonání zkoušky z obecné mediace. Žadatel musí mít úspěšně splněnou zkoušku z obecné mediace, aby mu bylo dovoleno konat specializační zkoušku zaměřenou na problematiku rodinně právních sporů. S tím také souvisí odlišná podoba zkoušky. Mediátor vykonávající svou mediační činnost v rodinné oblasti však nemá ze zákona povinnost složit zkoušku z rodinné mediace, aby mohl svou praxi legálně vykonávat. Tato specializace bude hrát spíše roli v očích veřejnosti, která při výběru zřejmě upřednostní někoho se specializací před mediátorem se zkouškou z obecné mediace.⁴⁸

2.2.2. Průběh zkoušky

Vyhláška o zkouškách a odměně mediátora stanoví v §2, že se zkouška z mediace **skládá z písemné a ústní části** a zkouška z rodinné mediace pouze z ústní části. Vysvětlením, proč je písemná část vynechána, je podmínka úspěšného složení zkoušky z mediace, kde žadatel prokáže své znalosti a dovednosti v rámci obou částí, a proto by bylo nadbytečné je znovu při specializační zkoušce z rodinné mediace dokazovat.

V § 2 odst. 2 vyhlášky o zkouškách a odměně mediátora jsou stanoveny oblasti a okruhy znalostí potřebných k výkonu činnosti mediátora, které jsou zkouškou u uchazeče

---

⁴⁷ § 23 Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit, 118 s.

prověřovány. Záměrem Ministerstva spravedlnosti bylo vytvořit určitý komplexní rámec skládající se z oblastí, které jsou pro postavení mediátora v následném procesu mediace nezbytné. Okruh znalostí je stanoven široce vzhledem k velkému okruhu netrestních věcí spadajících do činnosti mediátora.

Mediátor se musí orientovat v oblastech mediace a dalších způsobech mimosoudního řešení sporů, včetně příslušné právní úpravy, mediačních technik, základních lidských práv a svobod, občanského, obchodního a pracovního práva, rodinného práva, práva na ochranu spotřebitele, občanského práva procesního, základů psychologie a sociologie.⁴⁹

Na první pohled je zřejmé, že převažují okruhy znalostí z právních odvětví, které by mohly v praxi zvýhodňovat žadatele advokáty. Orientace mediátora v těchto oblastech je jistě důležitá pro výkon jeho činnosti, ale nesmí na ni být kladen příliš velký důraz. Důležité je nezapomínat, že úkolem mediátora není vyřešit spor po právní stránce. Hlavní úlohou je být nestranným prostředníkem napomáhajícím stranám komunikovat a vyjednávat o konečném řešení přijatelném pro všechny zúčastněné.

Více než znalosti z oblasti práva by měla zkouška prověřovat okruh s názvem mediační techniky. Mediátor díky nim dokáže vést dialog mezi stranami a pomoci jim pochopit odlišné pohledy na vyřešení problému. Neméně důležitá je oblast psychologie a sociologie, která usnadňuje pochopení zákonitostí lidského jednání a chování, což umožní mediátorovi lépe vést mediaci. O podobě konkrétních znalostí z psychologie a sociologie se vedou neustálé debaty, jelikož vymezení je vágní a tyto dva humanitní obory nabízejí kromě zřejmých otázek také teoretické koncepce jako je teorie konfliktu.⁵⁰ Ministerstvo spravedlnosti při tvorbě obsahového rámce mělo v úmyslu stanovit oblasti vyváženě, aby po složení zkoušky dokázalo ohodnotit schopnosti žadatele a jeho předpoklady stát se dobrým mediátorem.⁵¹

Zákonodárce v § 6 vyhlášky o zkouškách a odměně mediátora stanoví, že obě části zkoušky se konají v českém jazyce, každý uchazeč před každou z částí prokazuje svoji

---

⁴⁹ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 221 s.

⁵⁰ BRZOBOHATÝ, R., POLÁKOVÁ, L., HORÁČEK, T. *Rukověť mediátora anebo Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016, 160 s.

⁵¹ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 221 s.

totožnost, po odstoupení v průběhu zkoušky uchazeč u zkoušky neuspěje a také stanoví povinnost pracovat samostatně.⁵² V následujících odstavcích se podrobněji podíváme na každou z částí. V praxi je pro pořadatele a uchazeče spojení písemné a ústní zkoušky náročnější variantou než použití pouze jedné z nich, ale podle Potočkové se jeví tato metoda jako účinná pro posouzení schopností pro budoucí výkon mediátora, protože mediální proces vyžaduje nejen teoretické znalosti, ale zejména praktické dovednosti.⁵³

Písemná část

Písemná část zkoušky mediátora se koná **formou testu a je neveřejná**.⁵⁴ Písemná část prověřuje teoretické znalosti z okruhů stanovených § 2 vyhlášky o zkouškách a odměně mediátora, které byly rozebrány výše. Uchazeč má na vypracování testových otázek maximálně 2 hodiny času.

Podle Brzobohatého jsou kritéria hodnocení písemného testu jednoznačná. Podle seznamu správných odpovědí zaměstnanec Ministerstva rozhodne, kolik jich bylo u testových otázek s jednou správnou možností zakroužkováno správně a kolik nikoliv. A pokud dosáhne uchazeč požadované hranice, splní písemnou část zkoušky a bude o tom informován na internetových stránkách Ministerstva nebo zasláním dopisu přímo uchazeči. Ovšem vyhodnotit a objektivně prokázat výsledek ústní části nebude v praxi tak jednoduché.⁵⁵

Konkrétní zkušební otázky schvaluje Ministerstvo spravedlnosti a jsou k nahlédnutí na jeho internetových stránkách, kde může uchazeč najít i potřebnou literaturu k jejich zvládnutí. Sestavení a obsah otázek musí být totožné u uchazečů z řad advokátů a jiných profesí, aby byla zaručena jejich rovnost při zkouškách organizovaných Českou advokátní komorou a Ministerstvem spravedlnosti.⁵⁶

---

⁵² JANOTOVÁ, M., op. cit., 152 s.

⁵³ POTOČKOVÁ, D., Advokáti ve světě mediace, *Bulletin advokacie*. [online]. Publikováno 6. 8. 2013, [cit. 20. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/advokati-ve-svete-mediace?browser=full>

⁵⁴ § 7 vyhlášky č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora

⁵⁵ HOLÁ, L. a kolektiv. *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, 2013, 72 s.

⁵⁶ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 249 s.

Ústní část

Ústní část zkoušky **je veřejná** a trvá nejdéle 2 hodiny.⁵⁷ Možnosti přístupu veřejnosti budou zřejmě využívat hlavně budoucí uchazeči, aby mohli naživo vidět průběh a připravit se na něj. Vykonání ústní části musí proběhnout nejpozději do 5 týdnů od úspěšného složení písemné části zkoušky.

Jelikož je mediace především řemeslem-uměním ve smyslu starořeckém, tak samotné teoretické porozumění procesu není dostačující.⁵⁸ Mediátor musí dokázat zvládnutí mediačních dovedností, a to zejména v oblasti osobní interakce, způsobu vystupování, usnadňování, vyjadřování, analýzy konfliktu, vedení vyjednávání, etického chování, komunikace, projevování empatie, aktivního naslouchání a strategické intervence.⁵⁹

Ovládání konkrétních postupů a technik bude hodnoceno **v rámci simulovaného mediačního případu**, který je na místě zadán zkušební komisí. Zkušební komise je tříčlenná⁶⁰ a složená ze zaměstnanců Ministerstva spravedlnosti, které jmenuje Ministr spravedlnosti, a odborníků na mediaci. Složení zkušebních komisařů je stejné i pro zkoušky konané na půdě České advokátní komory, aby byla zajištěna nejvyšší míra rovnosti uchazečů při hodnocení jejich simulovaného jednání.⁶¹ Aby bylo postavení zkušebních komisařů nestranné, musí při pochybnostech informovat Ministerstvo a uchazeč má možnost vznést námitku podjatosti před konáním ústní části zkoušky, kterou následně nebude ve stanoveném termínu konat.⁶²

Podle Potočkové „*Úspěšná mediace není náhoda, ale výsledek dobré strategické práce mediátora.*“ To je právě důvodem, proč je povinností uchazeče předvést své

---

⁵⁷ § 8 odst. 1 vyhlášky č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora

⁵⁸ BRZOBOHATÝ, R., POLÁKOVÁ, L., HORÁČEK, T. *Rukověť mediátora anebo Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016, 43 s.

⁵⁹ § 8 odst. 3 vyhlášky č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora

⁶⁰ PLAMÍNEK, J., *Mediace. Nejúčinnější lék na konflikty*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. 2013. 159 s.

⁶¹ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 254 s.

⁶² § 10 vyhlášky č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora odst. 3) Vznesenou námitku je uchazeč povinen zaslat písemně ministerstvu nejpozději do 5 pracovních dní ode dne, kdy měl konat ústní část zkoušky. V námitce podjatosti musí být uvedeno, proti kterému členu zkušební komise směřuje, v čem je spatřován důvod pochybnosti o jeho nepodjatosti a jakými důkazy může být prokázán.

schopnosti a dovednosti v rámci simulovaného jednání, jehož průběh bude v následujících řádcích popsán a rozebrán.

Zkušební komise domluví figuranty hrající v modelové situaci strany sporu. Uchazeč má možnost si před začátkem upravit prostor tak, aby mu vyhovoval, jen musí zaručit dobrý výhled členům komise, kteří budou hodnotit jeho výkon. Komisaři v průběhu prvních 10 minut seznámí osobu v roli mediátora stručně s obsahem případu.⁶³ Sahrání samotné modelové situace trvá 60 minut, při kterých komise do vedeného sporu nezasahuje a nechává ho čistě v režii mediátora, až na dvě výjimky. První je ukončení sehrávky a druhá v případě rozhodování o tom, zda povolí oddělená jednání se stranami sporu navržené mediátorem v rámci vedené mediace.

Po ukončení sehrávky přichází na řadu krátká diskuze komise o roli mediátora a jeho výkonu při řešení sporu mezi stranami a také jsou dotazovány samotné strany, jak se při procesu mediace cítily a zda byly spokojené s výkonem mediátora. Dává smysl ptát se na názor stran, protože v reálném životě jde hlavně o jejich spokojenost a dobrý pocit vyplývající z průběhu a konečného řešení jejich situace. Jen je důležité mít na paměti, že se jedná o subjektivní názor figurantů, který by podle mého mínění neměl v konečném důsledku přespříliš ovlivňovat komisaře při jejich rozhodování o úspěšném či neúspěšném složení ústní části zkoušky. Jedná se pouze o názory, které jsou ovlivněny sympatiemi k uchazeči, náladou, vnitřním rozpoložením, zkušenostmi a prostředím a za jiných okolností by mohly být zcela odlišné, přičemž mediátor nemá moc některé z nich ovlivnit.

Během neveřejné diskuze rozebírá komise prostřednictvím otázek směřujících na uchazeče jeho předvedené znalosti, dovednosti, komunikační techniky, empatický přístup a porozumění, ale i ty, které mediátor neměl možnost v konkrétním případě použít nebo je nepoužil. Otázky jsou zaprotokolovány a mediátor je následně znovu před veřejností dotázán, aby se vyjádřil ke svému výkonu a jaký mediační styl použil.⁶⁴

Podobný průběh ústní části zažije uchazeč, který se po úspěšném absolvování zkoušky z mediace rozhodne vykonat zkoušku z rodinné mediace jako specializační

---

⁶³ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 251 s.

⁶⁴ PLAMÍNEK, J., *Mediace. Nejúčinnější lék na konflikty*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. 2013. 160 s.

nástavbovou zkoušku. Specializace v rodinné mediaci spočívá v řešení konfliktu v oblastech výchovy a výživy nezletilého, úpravy styku s rodiči a prarodiči s nezletilým dítětem, sporů o vypořádání společného jmění manželů, společného nájmu a dalších otázek z oblasti rodinného práva. Vyjmenované oblasti přináší potřebu specifického přístupu a znalostí z těchto oblastí, jelikož se jedná o vztahy v rodině a ve většině případů o budoucnost nezletilých dětí.⁶⁵ Při zkoumání dovedností mediátora v modelové situaci se zkušební komise zaměří při kladení doplňujících otázek hlavně na znalosti z rodinného práva, majetkového práva, oblasti práv a psychologie dítěte, mezigenerační vztahy, psychologické aspekty rozvodu a rozchodu, komunikace v rodině a signály domácího násilí.⁶⁶

Vyhláška upravuje výjimečnou situaci, kdy není z organizačních důvodů možné konat simulované mediační jednání a uchazeč je vyzván nejpozději 3 týdny před konáním ústní části zkoušky, aby do 5 kalendářních dnů přede dnem konání zkoušky předložil nesestříhanou videonahrávku s modelovou mediační situací bez úvodního slova mediátora v délce nejméně jedné a nejvíce dvou hodin.⁶⁷ Tato možnost není příliš šťastným řešením podle Mandáta, který má pocit, že by došlo ke zvýhodnění uchazečů, kteří si mohou dopředu připravit a vybrat si pro simulované jednání vhodné figuranty. Cituje také námitku Probační a mediační služby, že simulace mediace před komisí v daný čas je více stresující než připravená situace na místě a v čase zvoleném mediátorem při pořizování nahrávky.⁶⁸

2.2.3. Hodnocení zkoušky

Písemná i ústní část zkoušky jsou **hodnoceny procentuálně**. Uchazeč musí získat 75 % u obou částí zkoušky, aby byl hodnocen stupněm úspěš.⁶⁹ U písemné části to nebude činit problémy, organizátor zkoušek zjistí poměr správných odpovědí na testové otázky k těm chybně zodpovězeným a vyjde mu v procentech výsledek. K zamyšlení bude

---

⁶⁵ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 219 -220 s.

⁶⁶ JANOTOVÁ, M., op. cit., 132 s.

⁶⁷ § 3 odst. 5 vyhlášky č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora

⁶⁸ MANDÁT, J. Zákon o mediaci a zkoušky mediátorů, *epravo.cz*, [online]. Publikováno 30. 8. 2012, [cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-mediaci-a-zkousky-mediatoru-85195.html>

⁶⁹ § 7 odst. 4, § 8 odst. 6 vyhlášky č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora

praktické provedení hodnocení v procentech při ústní části, kde se hodnotí dovednosti a znalosti mediačních technik při simulovaném případě, jak bylo rozebráno výše.

Podle názoru Mandáta je takto zvolené hodnocení ústní části nešťastné. Jako příklad dává absurdní hodnocení komise, která by došla k 74 %, tedy pouze o jedno procento méně než je potřebné pro úspěch. Pokud by tato situace nastala, nejednalo by se o výsledek čistě subjektivního a nepodloženého rozmaru komisařů, protože důvodová zpráva k vyhlášece o zkouškách a odměně mediátora stanovila předem daná kritéria. Zkušební komisi je pro tento účel poskytnut arch, který obsahuje výčet zkoumaných a následně hodnocených kritérií, která jsou jednotlivě bodově ohodnocena.

Přesný výčet není stanoven, ale jsou zde ty nejdůležitější praktické dovednosti a znalosti potřebné k účinnému vedení strukturovaného mediačního procesu, například využití intervenčních technik, aktivního naslouchání, technik adekvátního sběru informací, orientace v řešeném problému, schopnost úniku ze zacyklení a podpora stran při nacházení řešení.⁷⁰

Výsledek zkoušky oznámí zkušební komise uchazeči ústním vyhlášením bezprostředně po poradě konané po ústní části zkoušky tohoto uchazeče. Pokud uchazeč neuspěje pouze u ústní části zkoušky, tak při dalším pokusu nemusí úspěšně složenou písemnou část opakovat.⁷¹

2.3. Osobnostní předpoklady

V mediačním umění mají podle Holé stejný význam jak odborné znalosti a dovednosti, tak i osobnostní předpoklady pro osobu mediátora. To je právě důvodem, proč jim budeme věnovat pozornost. Mediátoři používají svou osobnost jako nástroj při výkonu své činnosti. Ta je tvořena kombinací jejich zkušeností, osobních hodnot, intuice, tvořivosti a komunikačních dovedností použitých při práci s klientem. Obecně jsou s osobami, jejichž posláním je pomáhat druhým při řešení jejich problémů, spojeny určité vlastnosti. Osoba mediátora při práci s klientem využívá v praxi empatii, vstřícný zájem,

---

⁷⁰ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 252- 253 s.

⁷¹ § 12 vyhlášky č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora

schopnost vhledu, opravdovost a respekt, aby navázal s klientem vztah založený na důvěře.⁷²

Psychologickému profilu profese mediátora v trestních věcech se věnoval ve své studii Institut pro kriminologii a sociální prevenci Praha (dále jen jako IKSP). V rámci výzkumu institutu narovnání byl vytvořen stručný profil úředníka probační a mediační služby, který by se dal obecně vztáhnout i na profil osoby mediátora v netrestních věcech. Výzkum byl zaměřen na několik kategorií jako je **pohlaví** (doporučena kombinace obou pohlaví při sestavování týmu), **věk** (rozpětí 25 – 65), **celková zralost** (stabilita osobnosti, zvládnutí emocí, osoba se sebedůvěrou), **myšlení** (nadprůměrná úroveň všeobecných rozumových schopností, důležitost samostatnosti, kritičnosti myšlení, pružnost, tvořivost, koncentrace, schopnost zpracovat informace), **vysoké morální kvality** (nestrannost, bezúhonnost, sebejistota, schopnost adekvátně reagovat v konfliktní situaci, pracovní spolehlivost), **sociální dovednosti** (obratnost v jednání, navázání kontaktu, získání důvěry, komunikační dovednosti se schopností vedení dialogu), **vnější projev** (schopnost přizpůsobit formu vystupování situacím, celkový vzhled a vystupování), **formální vzdělání** (vysokoškolské vzdělání s dostatečnými znalostmi z oborů práva, psychologie, sociologie).⁷³

Některé zmíněné kategorie z výzkumu budou rozebrány podrobněji, protože patří k těm důležitějším a pro vykonávání činnosti mediátora jsou takřka nezbytností. Vzhledem k důležitosti postavení mediátora jako prostředníka a pomocníka ve vedení dialogu dvou sporných stran a jejich směřování k vyřešení problému, nikoho nepřekvapí, že komunikační dovednosti jako základní kámen budou jednou z rozebíraných kategorií. Jen těžko si představíme osobu mediátora bez určitých morálních kvalit, které jsou další kategorií. Poslední rozebranou oblastí bude emoční inteligence, díky které si mediátor své emoce uvědomuje a dokáže s nimi pracovat.

2.3.1. Komunikační dovednosti

K jednání už dávno nestačí pouze získané vědomosti a znalosti, ale pro mediátora jsou nezbytné komunikační dovednosti, které se projevují nejlépe při rozhovoru

---

⁷² HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 217 s.

⁷³ ROZUM, J., KOTULAN, P., VÚJTĚCH, J. (ed). *Výzkum institutu narovnání*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999

mediátora se spornými stranami. Právě rozhovor je hlavním mediátorovým nástrojem při vedení procesu mediace. Podle Zůbkové by měl být **mediátor umělcem rozhovoru**, který jej konstruuje a zprostředkovává mezi stranami sporu, aby výsledný efekt byl přínosný a užitečný pro obě zúčastněné strany.⁷⁴

Komunikace jako interaktivní dovednost, která je uměním ovládnutí svého vlastního chování, aby nám pomohlo dosáhnout vytyčených cílů. Situace, chování a cíl tvoří jeden organický celek. Cíle určují vhodnost nebo nevhodnost mediátorova chování při vedení rozhovoru, přičemž musí respektovat principy procesu mediace. Interaktivnost se projevuje, pokud si dokáže mediátor uvědomit své cíle, cíle klienta a realizovat je.

Ve schopnosti vést rozhovor pomáhá mediátorovi jazykový cit, díky kterému je schopen vyjádřit obsah svých myšlenek na míru šitými slovy, které v klientech probudí přesně to, co má mediátor v úmyslu. Jazykový cit je získáván a postupně budován užíváním jazyka.⁷⁵ Vedle jazykového citu jsou při rozhovoru nápomocny dovednosti jako aktivní naslouchání, verbální reflexe, umění interpretace a konfrontace, správná míra výkladu, hodnocení, strukturování rozhovoru, zdrženlivost a empatické porozumění.⁷⁶

2.3.2. Morální kvality

Podle Holé je zastřešen vztah mediátor a klient profesionální etikou, která se na mikroúrovni projevuje jako individuální rovina chování mediátora (etická zodpovědnost, pravidla čestných vztahů s klienty, přístup ke klientům) a na makroúrovni jako pravidla vztahující se na celou společnost (společenská spravedlnost, zákonnost, regulace výkonu ze strany státu).⁷⁷ Mediátor by se měl řídit určitými etickými pravidly, která by určovala jeho chování ke sporným stranám při výkonu činnosti mediátora.

Morální nároky kladené na osobu mediátora lze připodobnit k těm, které se očekávají od psychoterapeutů, sociálních pracovníků a poradců z oblasti psychologie. Soubor morálních nároků a etických pravidel je obsažen v etickém kodexu. Jednotlivá vyjmenovaná povolání mají vytvořena své kodexy, které byly inspirací a předobrazem

---

⁷⁴ ZŮBKOVÁ, G., *Mediace jako způsob řešení interkulturního konfliktu*. Bakalářská práce. Zlín, Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií, 2012

⁷⁵ HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 220 s.

⁷⁶ JANOTOVÁ, M. op. cit., 63 s.

⁷⁷ HOLÁ, L., *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 219 s.

při tvorbě etického kodexu mediátora.⁷⁸ Podrobněji bude obsahová stránka probrána v kapitole 4. Práva a povinnosti mediátora. Obecně bývají někdy nároky obsažené v kodexech nedosažitelné a těžce splnitelné a podle Kopřivy jsou vytvářeny jako jakýsi ideál chování, ke kterému by se měl mediátor co nejvíce přiblížit.⁷⁹

2.3.3. Emoční inteligence

Při činnosti mediátora je nejdůležitější porozumění a zvládnutí emocí, a proto je kladen na mediátora požadavek, aby uměl s emocemi vědomě zacházet a zároveň je nepotlačoval a nespoutával.⁸⁰ Nejdůležitější při porozumění emocím je vědomí, že při jejich zvládnutí hraje roli náš výběr emocí, které v dané situaci projevíme. Ke každé situaci vážeme určité pocity, které jí dávají náš vlastní význam a ten řídí naše jednání.⁸¹ Podnět vycházející ze situace na sebe váže určitou reakci, která je řízena našimi pocity.⁸²

Při porozumění svým pocitům je důležité pochopení pro vnímání situace skrze pocity i druhé strany. **Empatie** je podle Holé naše spojení s druhými.⁸³ Právě napojení na pocity sporných stran může být pro mediátora klíčové. Negativní myšlenky spojené s řešenou spornou situací ovlivňují myšlení stran při hledání konstruktivního řešení. Mediátor má za úkol ukázat stranám, že ony ovládají své pocity a mají tedy schopnost a možnost ovlivnit vnímání sporné situace a přiřadit jednotlivým situacím a událostem pocity, které samy chtějí. Nemusejí být loutkou svých negativních pocitů, které jim zatemňují mysl, a jejich rozhodování není racionální.

Pokud se mediátorovi povede ztotožnit své pocity s pocity sporných stran a navázat s nimi vztah, dokáže vědomě zacházet s prožíváním, myšlením a chováním klientů, protože bylo zjištěno, že chování jedné osoby dokáže při myšlení ovlivnit a aktivizovat stejné oblasti v mozku, jelikož se dokáže vcítit do prožívání jiné osoby.⁸⁴

---

⁷⁸ JANOTOVÁ, M., op. cit., 61 s.

⁷⁹ KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. 2. Vydání. Praha: Portál, 1997, 147 s.

⁸⁰ HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 220 s.

⁸¹ BARTHEL, T. Emotional Intelligence In Mediation. [cit. 21. 3. 2018], dostupné z: <https://www.mediate.com/articles/barthelT4.cfm>

⁸² COVEY, S. R. *Vedení založené na principech*. 1. Vydání, Praha: Management Press, 2009, 301 s.

⁸³ HOLÁ, L., op. cit., 220 s.

⁸⁴ GOLEMAN, D., *Emoční inteligence*. 1. vydání, přeložila Markéta Bílková, Praha: Columbus, 1997, 42 s.

Samozřejmě je vyžadována mediátorova profesionalita a vysoký morální standard, aby mohl použít své poznatky z této oblasti a použít je při vedení mediačního procesu.

2.4. Vzdělání mediátorů

Vzdělání mediátorů v oblasti mediace **není** zákonem požadováno jako **podmínka pro zápis do seznamu** mediátorů. Pouze vyhláška o zkouškách a odměně mediátora v § 2 zmiňuje jako jednu z příloh k žádosti o vykonání zkoušky, informaci o dosaženém vzdělání, absolvovaném školení v mediaci a vykonávané praxi v oblasti mediace. Z hlediska jazykového lze vykládat pojem informace jako obecné obsahové označení, ale není specifikován požadavek na formální stránku jeho nositele. V České republice není povinnost doložit certifikát, potvrzení nebo osvědčení o vzdělání v mediaci u státem akreditované instituce.⁸⁵

Je na uvážení žadatele, jaké vzdělání si zvolí, jakou bude mít podobu, rozsah a jaká instituce jej bude nabízet. Byl zvolen tento model úpravy s fakultativní podmínkou, jelikož profese mediátora je stále novým institutem a důvodová zpráva k Zákonu o mediaci obsahuje názor, že nejlépe bude vzdělání poskytováno při dostatečné konkurenci institucí, které budou na volném trhu nabízet vzdělávací programy za konkurenceschopné ceny bez zásahů státu, jak by tomu bylo při akreditaci.⁸⁶

Praxe uplynulých let ukázala, že by možná bylo vhodné zakotvit povinnost odborné přípravy v oblasti mediace pro zápis do seznamu, protože podle Holé se ukazuje, že bez dostatečného vzdělání v mediaci při nastavení stávajících požadavků je málo pravděpodobné, že by uchazeč u zkoušky uspěl.⁸⁷ Přikláním se k tomuto názoru a pro zajištění určitého standardu by bylo na místě upravit alespoň potřebný rozsah získaného vzdělání a určit okruhy znalostí, které má mediátor povinnost ovládat. Nejlepším řešením se mi jeví, aby byla zákonem zakotvena povinnost úspěšného absolvování státem akreditovaného programu a následná povinnost jej doložit certifikátem o úspěšném absolvování. Inspirací by nám mohlo být řešení zakotvené v právním řádu Slovenské

---

⁸⁵ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 118 s.

⁸⁶ srov. důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb. o mediaci a změně některých zákonů, sněmovní tisk č. 426/0 [online], [cit. 15. 3. 2018], 13 s. Dostupné z: <http://mediator-praha.cz/docs/zakon-o-mediaci-duvodova-zprava.pdf>

⁸⁷ HOLÁ, L. Role univerzity jako vzdělavatele v mediaci. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, s. 47.

republiky.⁸⁸ Ukotvení v zákoně o mediaci by mohlo dát žadatelům o složení zkoušky stejnou startovací pozici, kterou by získali absolvováním akreditovaných vzdělávacích programů, a tak měli větší šanci uspět při ústní části v podobě simulovaného mediačního jednání, které je bez znalostí mediačních technik a jejich praktického využití stěží zvládnutelné.

---

⁸⁸ srov. § 9 zákona Národne rady SR č. 420/2004 Z.z., o mediácii a o doplnení niektorých zákonov ods. 2 *Ministerstvo zapíše do registra mediátorov toho, kto dle písm. a): „ má osvedčenie o úspešnom absolvovaní odbornej prípravy mediátora a vykonaní odbornej skúšky“*

3. Základní principy výkonu povolání mediátora

Každé odvětví je založeno na určitých hodnotách, které vedou kroky osob s touto oblastí spjatých, aby jejich jednání probíhalo v určitém širším rámci, daném právě pilíři vystavěnými z principů. Jelikož **mediace má** podle Horáčka **interdisciplinární povahu**, kdy není pouze právním oborem, ale spojuje v sobě psychologické a sociologické aspekty a mediátor by měl disponovat dovednostmi a znalostmi z obecné psychologie, psychologie komunikace, procesu vyjednávání, typologie osobnosti.⁸⁹ Z logiky věci je tedy jasné, že uvedené pilíře principů budou z pohledu jednotlivých profesí vnímány rozdílně, avšak některé z nich se v různých oborech objevují častěji než jiné a ty budou vysvětleny v následujících podkapitolách.

3.1. Dobrovolnost

Princip dobrovolnosti vyjadřuje podle Potočkové „*právo na svobodnou volbu stran v mediaci setrvat, přerušit nebo z ní odejít, přijímat rozhodnutí a uzavírat dohody.*“⁹⁰ Je čistě na vůli stran sporu a také mediátora, zda dojde k zahájení samotné mediace. Zákon o mediaci spojuje zahájení mediace s okamžikem uzavření smlouvy o provedení mediace.⁹¹ Smlouvou o provedení mediace se rozumí dle § 2 písm. e) zákona o mediaci písemná smlouva mezi stranami konfliktu a nejméně jedním mediátorem o provedení mediace. V zákoně není nikde stanovena povinnost zmíněnou smlouvu uzavřít a řešit svou spornou situaci cestou mediace, je pouze na rozhodnutí stran a mediátora, jestli k uzavření dojde a zda se proces mediace jako takový vůbec uskuteční.

Většinou bývá zdůrazněna dobrovolnost na straně sporných stran, ale stejný princip se uplatní i u mediátora, který má právo ale nikoliv povinnost vést mediaci a za tím účelem smlouvu uzavřít. **Právo odmítnout** mu náleží přímo ze zákona, a to konkrétně z § 5 odst. 2 zákona o mediaci, kdy mediátor může odmítnout uzavření smlouvy o provedení mediace, jestliže je narušena nezbytná důvěra mezi ním a některou ze stran konfliktu. Je pouze na mediátorovi, aby situaci posoudil a ze svého pohledu rozhodl, zda

---

⁸⁹ HORÁČEK, T., Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, 18 s.

⁹⁰ POTOČKOVÁ, D., *Nejllepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání, Praha: ALFOM, 2013, 56 s.

⁹¹ § 4 odst. 1 Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

podle jeho názoru strany sporu narušily důvěru vzájemného vztahu, a to v takovém rozsahu, že není možné mediaci konat a uzavření smlouvy o provedení mediace tedy nepřichází v úvahu.

Proti tomuto rozhodnutí nedává zákon stranám možnost žádného opravného prostředku, a to ani podnět adresovaný Ministerstvu spravedlnosti nebo České advokátní komoře, podle toho, zda je mediátor současně advokát či nikoliv.⁹² V ustanovení § 5 v odst. 1 zákona o mediaci je upraven případ, kdy má naopak mediátor povinnost odmítnout uzavření smlouvy o provedení mediace, a to v případě, že jsou zde okolnosti, které vedou k pochybnostem o jeho nepodjatosti spočívající v poměru k věci, stranám konfliktu, či jejich zástupcům. K podjatosti mediátora stačí pouhá pochybnost o nestrannosti a nezávislosti jako jednoho ze základních principů. Podrobněji se jí bude věnovat podkapitola 3. 2.⁹³ V tomto případě rozhoduje mediátor buď sám nebo na podnět jedné či druhé sporné strany, což může vyústit v ukončení zahájené mediace v jejím průběhu.⁹⁴

Ukončení již zahájené mediace je dalším projevem principu dobrovolnosti, kdy strany jsou o této možnosti informovány již před zahájením mediace, a to v rámci poučení, které má mediátor povinnost provést.⁹⁵ Je na uvážení každé ze stran, zda chce být součástí mediačního procesu a chce spor řešit touto cestou. Pokud ztratí přesvědčení, že může dojít k vyřešení konfliktu nebo jeho zmírnění, tak jí zákon o mediaci v § 6 odst. 3 písm. c) dává možnost jednostranným právním úkonem mediaci ukončit. Jedná se o prohlášení, které nemusí být nijak odůvodněno, a jeho doručením prostřednictvím mediátora stranám konfliktu mediace končí. Na požádání stran mediátor vydá potvrzení o doručení prohlášení.⁹⁶

---

⁹² DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 30 s.

⁹³ Tamtéž. 27 s.

⁹⁴ § 6 odst. 1 písm. a) Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

⁹⁵ § 3 odst. 4 Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů „*Před zahájením mediace je mediátor povinen poučit strany konfliktu o svém postavení při mediaci, o účelu a zásadách mediace, o účincích smlouvy o provedení mediace a mediační dohody, o možnosti mediaci kdykoliv ukončit, o odměně mediátora za provedenou mediaci a o nákladech mediace. Mediátor je povinen strany konfliktu výslovně poučit o tom, že zahájením mediace není dotčeno právo stran konfliktu domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou a že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu.*“

⁹⁶ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, op. cit. 33-34 s.

Dobrovolnost není narušena ani v situaci předpokládané Zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jako „občanský soudní řád“) v § 100 odst. 2, kdy může předseda senátu nařídit **první setkání se zapsaným mediátorem** v rámci soudního řízení za podmínky, že je to vhodné a účelné. Z dikce zákona vyplývá, že se jedná o možnost soudu tímto způsobem představit řešení sporné situace pomocí alternativního způsobu, kterým mediace je. Ovšem slovo *nařídit* by mohlo evokovat povinnost zúčastnit se procesu mediace a dobrovolnost rozhodování sporných stran by byla v tomto okamžiku narušena.

Zákon dává možnost nařídit pouze první setkání s mediátorem, kde dojde ze strany mediátora k seznámení s mediací a teprve poté je na svobodné vůli stran rozhodnout, zda si alternativní řešení vyberou a uzavřou Smlouvu o provedení mediace nebo nikoliv. Není zde dána povinnost stran podrobit se procesu mediace, jako tomu bylo v Itálii, kde italský dekret stanovil povinnost stran řešit spory týkající se občanského a obchodního práva cestou mediace, který byl následně Ústavním soudem s poukazem na porušení principu dobrovolnosti zrušen.⁹⁷

Jelínková se také přiklání k názoru, že první setkáním s mediátorem není soudem nařízená mediace a svůj názor opírá o to, že ačkoliv není zákonem o mediaci toto setkání definováno, tak v ustanovení § 10 je rozlišováno mezi odměnou za mediaci a odměnou za první setkání s mediátorem. Dalším argumentem je obsah důvodové zprávy k zákonu o mediaci zabývající se touto problematikou, kde je zmíněno zachování dobrovolnosti mediace a první setkání je jen možnost pro účastníky, jak se s mediací jako alternativním řešením jejich sporu seznámit.⁹⁸ Podrobněji budou průběh, ukončení a následky prvního setkání rozebrány v kapitole 5.⁹⁹

---

⁹⁷ DOLEŽALOVÁ, M. Výběr ze zahraniční judikatury k mediaci, *Bulletin-advokacie.cz*, [online], publikováno 6. 8. 2013, [citováno 6. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyber-ze-zahranicni-judikatury-k-mediaci>

⁹⁸ JELÍNKOVÁ, P. První setkání se zapsaným mediátorem v praxi, *Bulletin-advokacie.cz*, [online], publikováno 23. 4. 2015, [citováno 19. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediatorom-v-praxi?browser=mobi>

⁹⁹ HORÁČEK, T., Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, s. 18.

3.2. Nestrannost a nepodjatost

Mediátor představuje zprostředkovatele, který koriguje jednání, rozhodování a snahu po nalezení řešení sporných stran, které jsou pány sporu. Za základ celé mediace je považováno nestranné a nezávislé postavení mediátora, jako třetí nezúčastněné osoby, která neprojevuje sympatie s žádnou ze stran a ani nenavrhuje řešení sporné situace. Dodržení tohoto principu je zásadní pro celý průběh mediace a hlavně pro **důvěru sporných stran**. Bez nestranného postavení mediátora by byl proces mediace ohrožen a sporné strany, které jsou odpovědné za řešení svého konfliktu, by najednou ztratily jistotu a důvěru v mediátora a pravděpodobně by z jejich strany došlo k ukončení mediace.¹⁰⁰

V zákoně o mediaci stanoví § 8 odst. 1 písm. a) že „*mediátor je povinen provádět mediaci osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí*“. Nezávislost a nestrannost jsou výslovně stanoveny mezi vlastnostmi a způsobem výkonu povolání mediátora. V praxi je tento princip považován za stěžejní. Velmi často zvláště mediátor advokát řeší situace, kdy je stranami žádán o právní názor, o to aby posoudil aspekty sporu, sdělil, jak řeší podobné situace soud a co by bylo podle jeho názoru nejvýhodnějším řešením. V tuto chvíli je mediátor na tenkém ledě, a pokud chce zachovat pozici nestranného mediátora a nastíněním řešení nezvýhodnit ani jednu ze stran, tak musí nátlaku odolat a svůj názor neprojevit. Kdyby mediátor situaci nezvládnul a své řešení prozradil, ztrácela by mediace smysl. Vzal by odpovědnost za výsledek sporu do svých rukou a stal by se pánem sporu, což je v přímém rozporu s materiálním jádrem mediace jako takové.¹⁰¹

Podle Potočkové nesmí mediátor svou roli vykonávat, pokud není schopen jednat nestranně.¹⁰² Je povinností mediátora posoudit a zvážit veškeré okolnosti, které by mohly nějakým způsobem ohrozit nebo narušit jeho nestrannost a nepodjatost. Nestrannost je typicky narušena, když dojde ke **střetu zájmů** v důsledku vztahu mediátora k věci jako předmětu mediace, k některé ze sporných stran nebo k zástupcům těchto stran. Například

---

¹⁰⁰ DOLEŽALOVÁ, M., LEYNSEELE, P. V. Mediace v právním prostředí. *Právní rozhledy*. 2012, č. 12, 427 s.

¹⁰¹ DOLEŽALOVÁ, M. Etický kodex advokáta – mediátora. *Bulletin advokacie* [online]. Publikováno dne 2. 8. 2013 [cit. 5. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/eticky-kodex-advokata-mediatora?browser=mobi>

¹⁰² POTOČKOVÁ, D., *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání, Praha: ALFOM, 2013, 162 s.

mediátor znal některé informace a souvislosti případu před zahájením mediace, je v příbuzenském nebo například přátelském, nepřátelském, ekonomickém vztahu s některou ze sporných stran či jejich zástupců.¹⁰³ Pokud má mediátor důvodnou pochybnost, že by mohlo být jeho jednání a chování určitou záležitostí ovlivněno natolik, že by nebyl schopen vystupovat nestranně, dává mu zákon o mediaci v § 5 odst. 1 povinnost odmítnout uzavření smlouvy o provedení mediace nebo již zahájenou mediaci dle § 6 odst. 1 písm. a) ukončit.¹⁰⁴

Pojistkou zachování nestrannosti je § 8 odst. 2 zákona o mediaci, která zakazuje mediátorovi poskytovat právní služby ve sporu, kde vede mediaci, v minulosti vedl mediaci nebo učinil určité kroky v rámci přípravy mediace.

Posouzení nestrannosti a neutrálního chování ze strany mediátora je na základě jeho vnímání stranami sporu. Vnější projev mediátorova přístupu ke stranám a konfliktu jako celku je rozhodující, protože kdybychom se zaměřili na zkoumání vnitřní neutrality, tak bychom zjistili, že její dosažení je nemožné. Podle Holé je nemožné dosáhnout skutečné, dlouhotrvající a stoprocentní neutrality v rámci vnímání a fungování lidských emocí, zkušeností a podvědomého fungování mozku, a to ani dlouhodobým intenzivním výcvikem. Vždy bude mediátor vnímat své sympatie, hodnoty, životní zkušenosti a přesvědčení ve vztahu ke stranám a k řešení jejich situace, a to i přes veškerou snahu o naprostou neutralitu.¹⁰⁵

Cílem je snaha o dosažení nejvyšší míry neutrality při hodnocení argumentů jednotlivých stran, poskytování prostoru pro vyjádření jejich názorů, vyhodnocení všech sdělených informací a při vnímání rovnocenného postavení k oběma stranám. Kladen je důraz na vnímání a pocity stran v průběhu mediace, aby se cítily komfortně a důvěřovaly schopnostem mediátora, že jim chce pomoci v cestě k vyřešení jejich problému. Důvěra je nezbytnou podmínkou úspěšné mediace a měla by být mezi mediátorem a stranami od zahájení mediace až po její ukončení.¹⁰⁶

---

¹⁰³ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 27 s.

¹⁰⁴ HORÁČEK, T., Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, s. 20.

¹⁰⁵ HOLÁ, L., Mediace v teorii a praxi. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 58 s.

¹⁰⁶ HORÁČEK, T., Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, s. 20.

3.3. Důvěrnost

Princip důvěrnosti byl představen výše ve vztahu stran sporu a mediátora při vnímání jeho nestranného postoje po celý průběh mediace. Bez této důvěry by nebylo možné proces mediace přivést k úspěšnému cíli a výsledku. To byl jeden pohled na význam důvěrnosti, který stojí vedle dvou dalších. Horáček je člení na význam v podobě vyloučení veřejnosti a tím vznikajícího důvěrného vztahu stran a mediátora a význam důvěrnosti, který je představován mlčenlivostí.

Vyloučení veřejnosti z procesu mediace znamená podporu bližšího a užšího vztahu mezi mediátorem nebo více mediátory a stranami sporu, kdy další osoby mohou být přizvány pouze se souhlasem stran. Jedná se o významný aspekt z pohledu strany, jejíž spor se týká osobních záležitostí, pracovních a ekonomických záležitostí a nemá zájem o jeho publicitu. Tím se mediace může stát pro stranu atraktivní a bude mít větší důvěru v její průběh a konečné řešení. Mediace se tak stává protivahou soudního řízení, které je svou povahou veřejným řízením.¹⁰⁷

Druhým projevem principu důvěrnosti je **mlčenlivost**. Mlčenlivost jako zásadu je potřeba vnímat v kontextu mediace jako alternativního procesu, kde je úkolem mediátora vytvořit pro strany důvěrnou atmosféru, která jim umožňuje sdělení informací, co by jinak zůstaly skryty, kdyby došlo k řešení sporné situace soudní cestou. Strany sdílí své názory, pocity a informace z důvodu, že pak nebudou použity proti nim jako důkaz a nebude jim jejich upřímnost a snaha o smírné vyřešení sporu k tíži. Povinnost mlčenlivosti mediátora je zakotvena v § 9 odst. 1 zákona o mediaci. Podrobněji budou její důvody, garance, výjimky rozebrány v kapitole 4. týkající se práv a povinností mediátora.¹⁰⁸

3.4. Neformálnost

Princip neformálnosti je spjat s individualizovanou povahou mediace, která není procesem s obecně danými pravidly, jako je tomu u soudního nebo rozhodčího řízení. Každý mediátor ušije mediaci na míru potřebě stran, aby co nejefektivněji přispěla k řešení sporné situace, které má za cíl. Horáček vychází z pojetí mediace „jako

---

¹⁰⁷ HORÁČEK, T., Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, s. 19.

¹⁰⁸ POTOČKOVÁ, D., *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání, Praha: ALFOM, 2013, 56 s.

*hmotněprávní dohody stran sporu a mediátora o tom, že se v rámci dohodnutých a sjednaných pravidel, jejichž obecný rámeček stanoví právní úprava, pokusí s využitím odborných znalostí a dovedností mediátora nalézt přijatelné řešení, které by jejich spor odstraňovalo.*¹⁰⁹ V obecné rovině jsou základní pravidla upravena zákonem o mediaci a zbytek záleží na dohodě stran s mediátorem při sepsání smlouvy o provedení mediace, kde je dán prostor sjednat si pravidla vyhovující jak stranám sporu, tak mediátorovi a těmi se v průběhu mediace řídit.

Nastíněnou podobu mediace reflektuje i zákonná úprava a omezuje se pouze na zakotvení obecných pravidel. Jedním z nich je formulace, jak by měl mediátor postupovat, upravená v § 8 odst. 1 písm. a) zákona o mediaci „*provádět mediaci osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí, a písm. b) respektovat názory stran konfliktu a vytvářet podmínky pro jejich vzájemnou komunikaci a pro nalezení řešení, které zohledňuje zájmy obou stran a které v případě, kdy se předmět konfliktu bezprostředně týká práv nezletilého dítěte, zohledňuje zejména zájem dítěte.*“

Na první pohled je úprava velmi strohá a obecná a dává prostor mediátorovi vést proces a ovlivňovat jeho průběh podle potřeby, aby bylo dosaženo požadovaného cíle. Zákon o mediaci upravuje ještě pár základních pravidel, které rámuje průběh procesu mediace, a mezi ně řadí poučovací povinnost, kterou mediátor nesmí opomenout už na začátku mediace při prvním setkání, dále povinnost uzavřít písemně smlouvu o provedení mediace, ukončení mediace v určitých situacích. S průběhem je spjata i problematika doručování, která je zákonem taktéž upravena.¹¹⁰

I přes zakotvení pouze obecných pravidel procesu mediace místo obligatorní podrobné úpravy jak ji známe u soudního řízení, je potřeba nezapomínat na praktické postupy v mediaci užívané. Mediace je vystavěna na určitých osvědčených postupech a jednotlivých krocích, které mohou zaručit nejvyšší šanci na úspěšnou mediaci a splnění

---

¹⁰⁹ HORÁČEK, T., Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, s. 20.

¹¹⁰ § 3, § 4, § 6, § 7, § 12 Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

jejího účelu, kterým je pomoc sporným stranám vyřešit konflikt alternativní smírnou cestou.¹¹¹

3.5. Převzetí zodpovědnosti

Mediátor jako odborník na proces přebírá zodpovědnost za vedení mediace. Má možnost nezájatě sledovat, vyhodnocovat, posuzovat názory stran a jejich jednotlivé návrhy řešení, a podle toho ovlivňovat průběh procesu, aby nedošlo k poškozování práv třetích osob a výsledné řešení bylo vyvážené a uskutečnitelné. Reaguje pouze na myšlenkové pochody stran, které řeší věcnou stránku sporu, a on jako nestranný třetí vše koriguje, a tím pomáhá k nalezení výsledného, co nejpříjemnějšího, řešení.¹¹²

Za věcnou stránku a výsledné řešení sporu nesou odpovědnost strany sporu, což je vyjádřením zásady sebeurčení stran, která je pro mediaci stěžejní.¹¹³ Mediátor by měl do merita věci zasahovat pouze výjimečně, a to v případech směřujících ke vzniku nezákonnosti řešení nebo zjevné neuskutečnitelnosti.

Princip převzetí odpovědnosti za procesní stránku mediace v podobě nestranného průvodce je diametrálně odlišný od pozice advokáta. Nezbyvá než se ptát, jak mediátor advokát tuhle roli založenou na úplně opačném principu může vykonávat. Advokacie je založena na principu kontradiktornosti, kdy hlavním úkolem advokáta je zastupovat svého klienta tak, aby vyhověl jeho požadavkům a využil veškeré prostředky, které zvýhodní postavení zastupované strany sporu oproti druhé straně. V krajním případě to může vést až k extrému, kdy advokát udělá cokoli v mezích zákona k prosazení zájmů klienta a tím porazí svého soupeře, kterým je druhá strana sporu.¹¹⁴ Vztah dvou sporných stran do budoucna je natolik poznamenán soupeřením a vazby narušeny, že po skončení soudního jednání je již nebude možné obnovit. Nejvyšší soud deklaroval, že to není jediný

---

¹¹¹ DOLEŽALOVÁ, M, LEYNSEELE, P. V. Mediace v právním prostředí. Právní rozhledy. 2012, č. 12, s. 420.

¹¹² HOLÁ, L., Mediace v teorii a praxi. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 59-60 s.

¹¹³ srov. § 3 odst. 3 Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁴ DOSTÁL, P., HOLÁ, L. Možnosti a limity činnosti advokáta v postavení mediátora. *epravo.cz* [online]. Publikováno 9. 12. 2015, [citováno 13. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/moznosti-a-limity-cinnosti-advokata-v-postaveni-mediatora-99684.html>

možný přístup k vítězství ve sporu a že i snaha o udržení vazeb při hledání vítězné taktiky bude hrát významnou roli, pokud si to bude klient přát.¹¹⁵

V rámci výzkumu se potvrdily teoretické domněnky, kdy oslovení advokáti vykonávající současně povolání mediátora přiznali, že je nezbytné respektovat princip spolupráce, upozadit kontradiktorní přístup a mít charakterové vlastnosti, které umožní řešení konfliktu v postavení neutrální osoby řídící proces mediace. Pokud je ovšem myšlení advokáta založeno na představě řešení konfliktu soupeřením, kdy je základem výhra jedné a prohra druhé strany, nelze mediaci efektivně a správně vykonávat. Opakem je skupina advokátů, která určité techniky vyjednávání používala při své praxi, a vedení mediace tak pro ni bude přirozené, přičemž uplatní mediační princip v určitém rozsahu i ve své advokátní praxi.¹¹⁶

---

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. 25 Cdo 121/2010

¹¹⁶ Výzkum, kdy bylo dotazováno 5 respondentů z řad advokátů mediátorů z různých míst České republiky, kteří odpovídali na otázky týkající se hlavních problémů a rozporů spočívajících v odlišnosti těchto dvou povolání. DOSTÁL, P., HOLÁ, L. Možnosti a limity činnosti advokáta v postavení mediátora. *epravo.cz* [online]. Publikováno 9. 12. 2015, [citováno 13. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/moznosti-a-limity-cinnosti-advokata-v-postaveni-mediatora-99684.html>

4. Práva a povinnosti mediátora

4.1. Práva

Mediátorovi vyplývají jeho práva z principu neutrality a morální autority. Po celou dobu mediace se řídí těmito principy a zároveň využívá s nimi spojených práv při jejím vedení. Díky tomu získávají sporné strany důvěru v jeho práci, postavení, intervence a v jeho celkovou úlohu v samotném procesu. Vztah mediátora a stran je postaven na principu dobrovolnosti a je jen na nich, zda mediaci zahájí, jak bude probíhat a zda v ní setrvají až do jejího konce.¹¹⁷

Je čistě na rozhodnutí stran, zda uzavřou společně smlouvu o provedení mediace a stanou se součástí procesu mediace. Právě **právo být účasten** je jedním z těch nejdůležitějších práv mediátora, které je zakotveno v § 2 písm. a) zákona o mediaci, kde je v rámci definice mediace dáno právo účasti jednoho nebo více mediátorů. Bez účasti mediátora by se vůbec nedalo o procesu mediace jako takovém hovořit. Jelikož je jednou ze smluvních stran výše zmíněné smlouvy, tak by bez něj ani nebylo možné smlouvu jako vícestranný právní akt uzavřít.

Po zahájení mediace získává mediátor prostor pro předvedení svých znalostí, dovedností a zkušeností, k čemuž patří neodmyslitelně **právo klást stranám otázky** a směřovat jejich dialog směrem k nalezení nejvýhodnějšího řešení sporné situace. Klást cílené otázky a vědět, kdy a jakou konkrétní otázku použít, je umění, které by měl každý mediátor ovládat. Dobře mířená otázka dokáže rozhovor rozprodit, změnit jeho směr, dovést strany k přemýšlení, ale také jej uspat a zanechat na mrtvém bodě. Nejdůležitější je si určit, proč je daná otázka pokládána v určité podobě a jaký je její cíl. Získání informací, konkretizace řečeného, zmapování postoje, návrh řešení nebo zisk nového úhlu pohledu. To vše by si měl mediátor zvážit, než cílenou otázku položí.¹¹⁸

Kladením otázek nutí strany přemýšlet o budoucích výhodách určitých možných řešení a odklonit jejich myšlenky na práva a povinnosti, které s sebou výsledek sporu v konečném důsledku nese. Nesmí dopustit, aby jedna ze stran nabyla pocitu vítězství a

---

¹¹⁷ VAN LEYNSEELE, P., VAN DE PUTTE, F., DOLEŽALOVÁ, M., Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 8, 33 s.

¹¹⁸ POTOČKOVÁ, D., *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání, Praha: ALFOM, 2013, 102 s.

využila slabosti druhé strany, která by se dostala do postavení poraženého. Mediátor jako prostředník a vyjednaváč se snaží strany přivést ke komunikaci spíše přes jejich zájmy a potřeby, než aby poukazoval na jejich objektivní práva přiznaná právním řádem.¹¹⁹

Mediátor má, stejně jako strany sporu, **právo mediaci** před jejím zahájením nebo v jejím průběhu **odmítnout**.¹²⁰ Odmítnutí mediace v případě předpokládaném § 5 odst. 2 zákona o mediaci dává možnost uvážení a subjektivního zhodnocení situace díky restriktivnímu pojetí. Hlavním faktorem je ztráta důvěry, která je pro mediaci klíčovou, a bez ní nelze proces mediace konat. Ze stejného důvodu má mediátor právo ukončit již zahájenou mediaci a dále v ní nepokračovat. Zahájená mediace může být ukončena i z důvodu nesložení předem sjednané zálohy některé ze stran konfliktu.¹²¹ Záloha a lhůta k jejímu zaplacení je součástí smlouvy o provedení mediace. Pokud se k zaplacení zavázaly všechny strany, tak postačí, pokud svou povinnost nesplní byť jediná z nich a mediátor má právo v zahájené mediaci nepokračovat.¹²² Podrobněji rozebráno v kapitole 5.

Mediaci lze ukončit i **uzavřením mediační dohody**, což představuje další z práv mediátora. Právo mediátora spočívající v možnosti společně se všemi stranami konfliktu celý proces uzavřít podpisem vícestranného právního aktu jako pomyslného vrcholu mediace, ke kterému je mediace směřována. Podrobněji bude role mediátora a prostředky pro naplnění jeho práva při uzavírání dohody až po odpovědnost za její vytvoření a případnou vymahatelnost popsána v kapitole 5.¹²³

Zákon o mediaci v § 10 dává mediátorovi **právo na odměnu** ve sjednané výši za provedenou mediaci a **náhradu sjednaných hotových výdajů**, přičemž těmto právům bude věnována kapitola 6.¹²⁴

---

¹¹⁹ VAN LEYNSEELE, P., VAN DE PUTTE, F., DOLEŽALOVÁ, M., Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6, 33 s.

¹²⁰ srov. § 6 odst. 3 písm. c), d) Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹²¹ srov. § 6 odst. 2 Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹²² DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 32 – 33 s.

¹²³ Tamtéž, 35 – 36 s.

¹²⁴ srov. § 10 Zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

4.2. Povinnosti

Mediátor má vedle přiznaných práv zmíněných výše také dané určité povinnosti, které jsou spjaty s výkonem jeho povolání. Zákon o mediaci v jednotlivých ustanoveních ukládá výslovně povinnosti, které je mediátor v průběhu mediace povinen plnit a neodchylovat se od nich. Jednou z nejvýznamnějších povinností se zabývá § 9, a to povinností mlčenlivosti mediátora. Mlčenlivost, její obsah a rozsah skutečností, na které se vztahuje, zproštění této povinnosti, její prolomení a osoby, kterých se dotýká, budou podrobněji rozebrány v podkapitole 4.2.1. Zákon o mediaci dále obsahuje několik povinností ve výčtovém ustanovení § 8, které budou spolu s poučovací povinností a dodržováním etických pravidel popsány podrobněji v následujících podkapitolách.

4.2.1. Povinnost mlčenlivosti

Garance mlčenlivosti je stěžejní pro celý proces mediace, bez této povinnosti by strany z obavy před vyzrazením informací týkajících se sporu k zahájení mediace zřejmě nesvolily. S pocitem, že by mohly být určité skutečnosti použity jako důkazy proti nim v soudním řízení, by byla spolupráce s mediátorem takřka nemožná.¹²⁵ Zákon o mediaci se povinností mlčenlivosti věnuje samostatně v ustanovení § 9 odst. 1

„Mediátor je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s přípravou a výkonem mediace, a to i po vyškrtnutí ze seznamu. To platí i v případě, že nebyla uzavřena smlouva o provedení mediace.“

Z dikce zákona vyplývá, že povinnost mlčenlivosti je pojímána široce. Vztahuje se na skutečnosti získané při přípravě a výkonu mediace, aniž by musela být uzavřena smlouva o provedení mediace, kterou se proces mediace zahajuje. **Rozsah skutečností** a jeho určení je důležité k tomu, aby se v praxi vědělo, které skutečnosti spadají do rámce definovaného v § 9 a které nikoliv. Vycházíme z toho, že se bude jednat o skutečnosti, které sdělila jedna ze stran zúčastněných na mediaci a mediátor se je tím pádem dozvěděl v souvislosti, která byla výše zmíněna. Tuto skutečnost pak následně mediátor nemůže

---

¹²⁵ POTOČKOVÁ, D., *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání, Praha: ALFOM, 2013, 57 s.

sdělit straně druhé, aniž by získal souhlas od strany, od které informaci získal, například při odděleném jednání.¹²⁶

Povinnost mlčenlivosti se naopak nebude týkat skutečností, které vyšly najevo z jednání mediátora a týkaly se informací o vedení mediace, např. poučení stran o jednotlivých fázích procesu mediace, a informací, které souvisí spíše s vedením mediace jako takové. Stejně na tom budou i skutečnosti, které se mediátor o případu a o sporných stranách dozvěděl jiným způsobem než při přípravě a výkonu mediace samotné. U těchto dvou skupin skutečností, které nebudou spadat do zákonného rozsahu povinnosti mlčenlivosti, by si měl mediátor velmi dobře rozmyslet, zda bude rozumné je zveřejnit vzhledem k důležitosti vzájemné důvěry. Ta může být narušena hlavně v případech, kdy veřejnost o probíhající mediaci mezi stranami neví nebo pokud by se jednalo o nelichotivé informace, které by mohly jednu ze stran vůči té druhé nějakým způsobem znevýhodnit.

Lze si představit, že v praxi by mohl být požadavek na takto široké pojetí problémem. Zákonodárce si to uvědomil a v určitých případech počítá přímo v zákoně se zproštěním nebo prolomením této povinnosti.¹²⁷ Konkrétně jsou tyto výjimky upraveny v následujících odstavcích § 9 zákona o mediaci.¹²⁸

Zproštění povinnosti mlčenlivosti mohou učinit pouze všechny strany konfliktu na mediaci zúčastněné, aby se tato výjimka z povinnosti mlčenlivosti stala účinnou. Nestačí tedy zproštění pouze od jedné ze stran. Zákon upravuje i variantu, že některá ze stran může zemřít, být prohlášena za mrtvou nebo zaniknout. V tomto případě přechází právo na právního nástupce¹²⁹, kterým v případě fyzické osoby bude dědic a u právnické osoby jím bude právnická osoba, která vstoupí do práv a povinností té původní. Otázkou však zůstává, co nastane, když osoba nebude mít žádného právního nástupce. Podle Roberta Cholenského by v této situaci u fyzické osoby došlo k zániku jejího práva na zproštění povinnosti mlčenlivosti, protože nebude mít žádného dědice, a stát se v případě odúmrti dědicem zůstavitele nestává.¹³⁰ U právnické osoby bez nástupnictví dojde taktéž

---

¹²⁶ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 50 s.

¹²⁷ CHOLENSKÝ, R. Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy. Praha: Linde, 2013. 132 s.

¹²⁸ srov. § 9 odst. 2, § 9 odst. 3 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹²⁹ § 9 odst. 2 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹³⁰ § 462 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

k zániku tohoto práva, jelikož nebude existovat nikdo, kdo by nastoupil do práv této osoby.¹³¹

K prolomení povinnosti mlčenlivosti dochází v případech, kdy strana zúčastněná na mediaci bude chtít vůči mediátorovi uplatnit některý ze svých nároků, např. žádat po něm náhradu škody vzniklé porušením jeho povinností vyplývajících ze zákona o mediaci. V takovém případě by bylo prakticky nemožné bránit mediátorovi v obraně právě kvůli zákonné povinnosti mlčenlivosti, která je pojmána v Zákoně o mediaci velmi široce. Neměl by pak možnost efektivně se v daném řízení bránit, takže se na něj nevztahuje v tu chvíli povinnost mlčenlivosti, ale pouze v rozsahu nezbytném pro uplatnění své obrany.¹³² Stejný model se použije i při kontrolní činnosti Ministerstva spravedlnosti a pro kárné řízení vedené Českou advokátní komorou, pokud se jedná o mediátora, který je zároveň advokátem.¹³³

Další situace vztahující se k prolomení této povinnosti vyplývá ze zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „TZ“), který stanoví povinnost oznámit trestný čin, který byl spáchán v souvislosti s mediací, jinak se mediátor může dopustit trestného činu Neoznámení trestného činu dle § 368 TZ. V tomto případě nebyla převzata praxí prověřená koncepce povinnosti mlčenlivosti advokáta, který nemá povinnost trestný čin oznámit, ale pouze povinnost jej překazít podle § 367 TZ.¹³⁴ Zpočátku by toto pojetí nemělo dělat v praxi mediátorům větší problémy, jelikož se zřídka budou setkávat s mediací v trestních věcech a tím pádem i pachateli trestných činů. Změnit by se to mohlo v případech rodinné mediace, která je využívána nejčastěji, kdy v rámci procesu vyjde najevo například situace odrážející znaky trestného činu domácího násilí, které by měl mediátor posoudit a případně oznámit.¹³⁵

Povinnost mlčenlivosti se vztahuje na mediátora, a jak říká § 4 zákona o mediaci: „*Také obdobně na osoby, které se podílejí na zajištění přípravy a průběhu*

---

¹³¹ CHOLENSKÝ, R. Povinnost mlčenlivosti mediátora a dalších osob zúčastněných na mediaci. In: *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. Vydání, Praha: Grada, 2013. 208 s.

¹³² Srov. § 9 odst. 3 zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹³³ CHOLENSKÝ, R. Povinnost mlčenlivosti mediátora a dalších osob zúčastněných na mediaci. In: *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. Vydání, Praha: Grada, 2013. 210 s.

¹³⁴ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 50 s.

¹³⁵ CHOLENSKÝ, R. Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy. Praha: Linde, 2013. 138 s.

mediace.“ V praxi se bude jednat o **spolupracující osoby**, a to například o administrativní pracovníky, o účetní reprezentující ekonomické zázemí, o experty z různých oblastí potřebných pro posouzení otázek z různých oborů, o tlumočníka při mediaci s osobou neovládající český jazyk apod. Tito lidé přicházejí v jednotlivých částech procesu mediace do styku s konkrétními informacemi týkajícími se sporu, které patří do rozsahu skutečností, pro které platí povinnost mlčenlivosti mediátora. Když vyjdeme z dikce zákona, tak lze odvodit, že slovo *obdobně* otevírá dveře pro použití dalších odstavců § 9 zákona o mediace i na tyto osoby.¹³⁶

Také **hostující mediátor** musí zachovávat povinnost mlčenlivosti, ale v rozsahu, který mu ukládají právní předpisy členského státu, dle kterých poskytuje služby mediátora.¹³⁷ Právní předpisy mohou povinnost mlčenlivosti pojímat širěji než zákon o mediaci, pojetí rozsahu skutečností je větší nebo například neupravují možnost zproštění této povinnosti. Vzhledem k tomu nelze vycházet z ustanovení zákona o mediaci a nelze podle nich v této oblasti postupovat.¹³⁸

Povinnost mlčenlivosti se však **nevztahuje** na další osoby účastnící se mediace, zejména **sporné strany** a jejich **právní zástupce**. Zpočátku zde podle vzoru zahraničních právních předpisů upravujících tuhle problematiku byly návrhy, aby se povinnost mlčenlivosti vztahovala i na tyto osoby, ale ty nakonec nebyly v konečném návrhu zákona o mediaci převzaty.¹³⁹ Důvody tohoto rozhodnutí jsou uvedeny v důvodové zprávě k návrhu zákona o mediaci.¹⁴⁰ Nezajištění povinnosti mlčenlivosti i u těchto osob může v praxi vést k záměrnému zatajování klíčových a citlivých informací před druhou stranou, která by jich pak po neúspěšné mediaci mohla použít při soudním řízení, či naopak zneužití citlivých informací získaných při mediaci o druhé straně v běžném životě, které by ji mohly poškodit.

---

¹³⁶ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 54 s.

¹³⁷ § 9 odst. 5 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹³⁸ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 54 s.

¹³⁹ CHOLENSKÝ, R. Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy. Praha: Linde, 2013. 141 s.

¹⁴⁰ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o mediaci, sněmovní tisk č. 426/0, Poslanecká sněmovna [on line], 6. volební období, [cit. 15. 2. 2019] Dostupná z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0>

V praxi takhle situace může znemožnit vedení úspěšné mediace, protože se stranám kvůli zatajování důležitých informací nepodaří dostat k jádru problému a ten vyřešit. Existují dvě možnosti řešení. První z nich je oddělené jednání tzv. *caucus*, kdy mediátor vede jednání pouze s jednou ze sporných stran a ta mu může bez obav sdělit důležité informace, na jejichž základě může zjistit zájmy a potřeby stran a vést proces mediace efektivněji. Druhým řešením je zajištění mlčenlivosti za pomoci ujednání této povinnosti smluvně s pojistkou ve formě smluvní pokuty za porušení.¹⁴¹

Dle mého názoru by nejefektivnějším řešením bylo stanovit zákonnou povinnost mlčenlivosti i pro sporné strany, jelikož při procesu mediace získají navzájem velké množství citlivých informací, které pak mohou zneužít po neúspěšné mediaci proti druhé straně a tím ji poškodit. Takový případ byl judikován ve Spojených státech amerických, kdy člen jachtařského klubu, kterému mělo být členství zrušeno, sdělil podrobné a citlivé informace o jachtařském klubu získané v průběhu mediace dalším členům, čímž došlo k poškození klubu, a soud rozhodl ve prospěch klubu s odůvodněním, že došlo ze strany člena k porušení povinnosti mlčenlivosti, a žalobu proti zrušení členství podanou členem zamítnul.¹⁴²

4.2.2. Odbornost

Zákon o mediaci v § 8 odst. 1 písm. a) uvádí, že by měl „*mediátor provádět mediaci s náležitou odbornou péčí*“ a dále v písm. i) dává mediátorovi za povinnost, aby „*se soustavně vzdělával a prohluboval své odborné znalosti pro řádný výkon činnosti mediátora.*“ Právě odbornost je základem pro výkon profese mediátora, který musí být schopen vést proces mediace na určité úrovni vzhledem k získaným zkušenostem a vzdělání, a tím pomoci stranám vyřešit jejich spornou situaci. Odborná způsobilost je zajištěna počátečním složením odborné zkoušky. Ovšem povinnost dále se vzdělávat a prohlubovat své znalosti zákon nijak podrobněji neupravuje. Praktickým problémem tak zůstává chybějící koncept, podle kterého by se dala tato zákonná povinnost realizovat.

Není zde dána povinnost navštěvovat určité vzdělávací instituce nebo kurzy, není zde ani stanoven rozsah nebo obsah samotného vzdělávání. Je pouze na svobodné vůli

---

¹⁴¹ CHOLENSKÝ, R. Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy. Praha: Linde, 2013. 145 s.

¹⁴² Rozsudek odvolacího soudu 10. Obvodu (United States Court of Appeals for the Tenth Circuit, Spojené státy americké, ze dne 4. 4. 2012, J. Michael Hand v. Walnut Valley Sailing Club

mediátora, jak se konkrétně k této povinnosti postaví a jestli vůbec. Jelikož není ani žádný dozorčí mechanismus, který by dohlížel na proces prohlubování vzdělání a odborných znalostí, tak je vše postaveno pouze na osobě mediátora a jeho zodpovědnosti, s jakou k výkonu své profese přistupuje, a zda se bude sám snažit a získávat potřebné znalosti. Řešení nabízí etické kodexy, které podrobněji popisují, jak by získávání odborných znalostí v průběhu profesního života mohlo vypadat, ale v České republice není žádný kodex tohoto typu právně závazný, a tak může sloužit pouze jako vodítko pro ty uvědomělé a snažící se na svém vzdělávání a prohlubování znalostí pracovat.¹⁴³

4.2.3. Poučovací povinnost

Jedná se o povinnost, kterou musí mediátor splnit před zahájením mediace, přičemž zákon o mediaci přesně určí, o čem konkrétně by měl zúčastněné strany poučit. V § 3 odst. 4 je obsažen výčet úkonů, které mediátor musí učinit, a to konkrétně „*poučení stran konfliktu o svém postavení při mediaci, o účelu a zásadách mediace, o účincích smlouvy o provedení mediace a mediační dohody, o možnosti mediaci kdykoli ukončit, o odměně mediátora za provedenou mediaci a o nákladech mediace.*“ Speciálně je v druhé větě odst. 4 zdůrazněno poučení, že mediátor musí výslovně strany konfliktu poučit o tom, že zahájením mediace není dotčeno jejich právo domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou a že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze ony.

Obsah poučovací povinnosti je rámcem pro průběh samotné mediace, kdy mediátor vysvětlí stranám, že jeho role není rozhodovací nýbrž nezávislá a nestranná a že řešení sporu mají v rukou strany zúčastněné, což je ještě podtrženo tím, že za výsledek mediačního procesu v podobě mediační dohody jsou odpovědní právě ony a nikoliv mediátor. Dále vysvětlí zásadní pilíře mediace, ze kterých strany získají pro ně nejdůležitější informace, které jim pomohou v pochopení mediace jako alternativního způsobu řešení sporů a díky kterým si budou jistější, protože se hned dozvědí o možnosti ukončit mediaci a možnosti podat žalobu na soud, pokud mediace nebude úspěšná.¹⁴⁴

---

¹⁴³ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 44 s.

¹⁴⁴ STANISLAV, A., STEINBERGEROVÁ, D. Nová úprava mediace na území České republiky v kontextu úpravy mediace ve Spolkové republice Německo a Rakouské republice In: *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. Vydání, Praha: Grada, 2013. 198 s.

4.2.4. Dodržování etických pravidel

Mediátor jako osoba profesně spjatá s komunikací a řešením sporů mezi zúčastněnými stranami se musí pohybovat v rámci mezi slušného chování, dodržování určitých celospolečenských standardů a představovat svým charakterem a chováním určitou autoritu. Celkový obraz této profese by měl vzbuzovat důstojnost a důvěryhodnost. Chování mediátora ke sporným stranám by mělo být v souladu s etickými pravidly jako je tomu i u jiných profesí, které mají závazné soubory těchto pravidel nazývané etickými kodexy, např. stavovské předpisy v advokacii.¹⁴⁵

Etika v mediaci je Evropskou unií vnímána jako důležitá oblast a z toho důvodu byl přijat dne 2. července 2004 v Bruselu na konferenci Seberegulace v mediaci **Evropský kodex chování pro zprostředkovatele**.¹⁴⁶ Kodex není právně závazný, jedná se o dobrovolný dokument, který nebyl vydán žádnou evropskou institucí, jedná se pouze o tzv. soft law. Mediátoři a instituce, ve kterých se mediátoři sdružují, se mohou ke kodexu dobrovolně připojit a dodržovat pravidla v něm obsažená. Z pohledu rozsahu se jedná spíše o stručný dokument, který je rozdělen do čtyř částí. První část je věnována způsobilosti mediátorů, odměně za mediaci, kvalifikaci a dalšímu vzdělávání v oboru. Ve druhé části je upraven princip nestrannosti, nezávislosti mediátora a s tím spojená povinnost mediátora upozornit strany na svou podjatost a následky z ní plynoucí. Třetí část se věnuje procesu mediace jako takovému, řešení konfliktu zúčastněných stran a smlouvě o mediaci. V poslední čtvrté části je zdůrazněn princip důvěrnosti v podobě povinnosti mlčenlivosti.¹⁴⁷

Evropský kodex pro zprostředkovatele ve své preambuli předpokládá možnost pro jednotlivé organizace sdružující mediátory, aby si vytvořily vlastní etické kodexy, které lépe vystihnou jejich potřeby vzhledem k místu jejich působení. V České republice se tohoto úkolu chopila Asociace mediátorů ČR a vytvořila **Etický kodex Asociace mediátorů ČR**, ve kterém shrnula důležitá pravidla chování a povinnosti mediátorů.

---

¹⁴⁵ Srov. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky [online], cit. 18. 2. 2019, dostupné z: https://www.cak.cz/assets/files/180/BA_00_Z1.pdf

¹⁴⁶ Evropský kodex pro zprostředkovatele [online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_cs.pdf

¹⁴⁷ SVATOŠ, M., *Evropské aspekty mediace a dalších ADR*, *epravo.cz* [online]. Publikováno 6. 2. 2013 [citováno 18. 2. 2019] dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-aspekty-mediace-a-dalsich-adr-88570.html>

Jedná se o právně nezávazný dokument kratšího rozsahu, jako je tomu u výše zmíněného kodexu, který se skládá z 6 částí. Každá tato část nabízí etická pravidla, která byla Asociací považována za základní a nezbytná pro výkon profese mediátora. Části jsou nadepsány vždy jako povinnosti mediátora v určité oblasti, např. povinnosti ke stranám, k procesu mediace, ke kolegům, k profesi. Stručně a přehledně jsou jednotlivé povinnosti popsány a vše působí jako užitečný návod chování v mezích etických pravidel. Cíl sjednotit tuto oblast mediace pro mediátory působící na území České republiky byl veřejností uznán a velká část jej také respektuje.¹⁴⁸

Na našem území existuje dále **Etický kodex Komory mediátorů a facilitátorů ČR**, která jako spolek sdružuje zapsané mediátory, dobrovolné mediátory a facilitátory. Cílem bylo zajistit odborný a morální standard v oblasti mediace, který bude dodržován členy Komory pod sankcí ukončení jejich členství. Jedná se o dokument rozdělený do několika odstavců nadepsaných jako principy mediace, konkrétně dobrovolnost, důvěrnost, nestrannost, respekt a odpovědnost. Každý odstavec pak obsahuje ty nejdůležitější povinnosti, které by měl mediátor jako člen Komory dodržovat.¹⁴⁹

Speciálním kodexem by měl být **Etický kodex advokáta - mediátora** přijatý **Českou advokátní komorou** v podobě závazného stanovského předpisu určený advokátům, kteří současně vykonávají profesi mediátora. V roce 2014 bylo vydáno Stanovisko sekce ADR České advokátní komory¹⁵⁰, ve kterém je sepsána předpokládaná podoba tohoto kodexu jako dokumentu, který bude řešit především kolizní situace spočívající v problému současného zachování principů mediace a dodržování pravidel daných advokátním etickým kodexem. Nebude se týkat všech advokátů – mediátorů, ale pouze těch, kteří jsou zapsanými mediátory.¹⁵¹

Etických kodexů v různých podobách je na naše území několik, ale vzhledem k tomu, že žádný z nich není všeobecně závazný a jsou založeny pouze na dobrovolnosti, tak je pouze na vůli mediátorů, zda je budou dodržovat. Podle mého názoru by ten, kdo

---

¹⁴⁸ Etický kodex Asociace mediátorů ČR. [online]. Asociace mediátorů ČR [citováno 19. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.amcr.cz/dokumenty/kodex.pdf>

¹⁴⁹ Komora – etický kodex. [online]. Komora mediátorů a facilitátorů ČR [citováno 19. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.kmfer.cz/etickykodex.html>

¹⁵⁰ Etický kodex advokáta – mediátora – Stanovisko sekce ADR ČAK. [online]. Česká advokátní komora. [citováno 19. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=12910>

¹⁵¹ DOLEŽALOVÁ, M. Etický kodex advokáta – mediátora. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, 21 s.

vykonává profesi mediátora, měl dodržovat určitá závazná etická pravidla jako je tomu v advokacii. U zapsaných mediátorů, kteří jsou povinni řídit se zákonem o mediaci, lze spatřovat určité základy etických pravidel v principech jako je nestrannost, nepodjatost, důvěrnost a převzetí zodpovědnosti. Otázkou však zůstává, zda by nebylo z hlediska důvěry veřejnosti a také z hlediska určení určitého etického standardu pro výkon povolání mediátora potřebné sjednotit etická pravidla v některém z výše jmenovaných etických kodexů. Po sjednocení etických pravidel by se stal etický kodex závazným, jeho dodržování vynutitelné a při závažném porušování by byl mediátor peněžitě sankcionován.

4.2.5. Porušení povinností

Mediátor má zákonem o mediaci určeny jednotlivé povinnosti, z nichž ty nejdůležitější byly popsány výše. Cílem je jejich dodržování a zajištění určitého standardu mediačního procesu. Pokud se mediátor dopustí porušení určité zákonem stanovené povinnosti, musí mít osoby, kterým bude toto porušení na újmu, možnost se nějak bránit. Těmito osobami v mediaci budou především sporné strany účastníci se mediace.

První možností je obrana v soukromoprávní oblasti při vzniku majetkové nebo nemajetkové újmy¹⁵² jedné ze stran, která bude mít právo domáhat se náhrady újmy v občanském soudním řízení.

Vedle této odpovědnosti v soukromoprávní oblasti je dána také odpovědnost za přestupky a správní delikty v Hlavě III. zákona o mediaci. Konkrétně v § 25 odst. 1, kdy se fyzická osoba může dopustit přestupku, např. použije označení zapsaný mediátor, aniž by byla zapsána v seznamu, poruší povinnost mlčenlivosti, neoznámí své vyškrtnutí ze seznamu mediátorů. Za spáchání takového přestupku hrozí pokuta do výše 100 tisíc Kč.

V případě právnické osoby a fyzické osoby podnikající jsou upraveny správní delikty v § 26 zákona o mediaci, který obsahuje více skutkových podstat než § 25, a to například nepodepsání mediační dohody, nevydání potvrzení stanovených zákonem, poskytnutí právní služby v rozporu se zákonem. Sankce je pak dvojitá, za méně závažné správní delikty do výše 50 tisíc Kč a za ty závažnější do výše 100 tisíc Kč. Dále v § 27 zákona o mediaci jsou pak společná ustanovení, která řeší zproštění odpovědnosti

---

¹⁵² Srov. § 2984 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

právnícké osoby, pravidla pro určení výše pokuty, projednávání přestupků a správních deliktů.¹⁵³

Odpovědnost podle zákona o mediaci se nevztahuje na mediátora advokáta a hostujícího mediátora, který je zároveň evropským advokátem. Ti jsou sankcionováni v kárném řízení vedeném Českou advokátní komorou podle Zákona o advokacii, konkrétně podle § 49 b. Svým jednáním se nedopouští přestupku ani správního deliktu, nýbrž kárného provinění, kterým je „závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených mediátorovi zákonem o mediaci.“ Hrozí jim napomenutí, veřejné napomenutí, pokuta a u mediátora advokáta oproti hostujícímu mediátorovi ještě dočasný zákaz poskytování služeb mediátora.¹⁵⁴

---

¹⁵³ Srov. § 25, §26, § 27 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁴ Srov. § 49 b zákona č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

5. Role mediátora při výkonu mediace

„Úspěšná mediace není náhoda, ale výsledek dobré strategické práce mediátora.“ napsala ve svém článku Potočková.¹⁵⁵ Role mediátora je pro celý proces mediace stěžejní a je důležité pozorovat, jak ji v různých fázích zastává. Není pochyb o tom, že sporné strany věří, že mediace bude úspěšná a mediátor jim pomůže s řešením jejich problému. V opačném případě by postrádalo smysl mediaci jako alternativní řešení jejich sporu vůbec použít. V následujících podkapitolách si přiblížíme stěžejní části mediačního procesu a zaměříme se na roli mediátora. V předchozí kapitole jsme se seznámili s právy a povinnostmi mediátora, kterých právě v procesu mediace bezesporu využije a zajistí, aby vše směřovalo ke spokojenosti sporných stran a tím k řešení jejich situace, což je hlavním cílem mediace.

5.1. První setkání s mediátorem

Jedná se o možnost, které může využít předseda senátu v soudním řízení a nařídít účastníkům řízení, aby se zúčastnili prvního setkání s mediátorem v rozsahu 3 hodin.¹⁵⁶ Mělo by se jednat pouze o situaci, kdy se mu to s ohledem na řešenou skutkovou stránku případu bude **jevit jako účelné a vhodné**. Předseda senátu řízení přeruší nejdéle na 3 měsíce a v tu dobu mají účastníci povinnost dohodnout se na osobě zapsaného mediátora, jinak jim bude určen ze seznamu, a setkání s ním uskutečnit. Po uplynutí těchto třech měsíců soud v řízení bude pokračovat.¹⁵⁷

Aktivita je na straně účastníků řízení, kterým byla soudem uložena povinnost. Je jen na nich, jak se k dané situaci postaví. Pokud se rozhodnou povinnost splnit a budou kontaktovat mediátora a zúčastní se prvního setkání s ním nebo se rozhodnou povinnost nesplnit, ale pak musí počítat s následky jako je možnost uložení pokuty¹⁵⁸ nebo nepřiznání nákladů řízení zcela nebo zčásti. V tomto případě bychom mohli mluvit o jisté formě zásahu do principu dobrovolnosti, na kterém proces mediace stojí.¹⁵⁹ Ale

---

¹⁵⁵ POTOČKOVÁ, D. Advokáti ve světě mediace, *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, 35 s.

¹⁵⁶ Jedná se o maximální délku prvního setkání, jak vyplývá z Důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o mediaci, sněmovní tisk č. 426/0, Poslanecká sněmovna [on line], 6. Volební období, [cit. 15. 2. 2019] Dostupná z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0>

¹⁵⁷ Srov. § 100 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁸ Srov. § 53 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁹ Vágner, J. Mediátor versus advokát, role advokáta v mediaci, *epravo.cz* [online]. Publikováno 4. 11. 2016 [citováno 20. 2. 2019] dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mediator-versus-advokat-role-advokata-v-mediaci-103444.html>

k narušení principu v této situaci nedochází, protože není účastníkům nařízeno řešit spornou situaci mediací, ale pouhé setkání s mediátorem, což bylo blíže rozebráno v podkapitole 3. 1.

Jak bylo zmíněno výše, účastníci, kteří se rozhodnou povinnost splnit, by měli mediátora kontaktovat a domluvit si s ním termín setkání. Není na mediátorovi, aby se snažil strany kontaktovat a nabízel jim **termín setkání**, protože mu tato povinnost nevyplývá z žádného zákonného ustanovení. Podle Jelínkové kontaktování a zvolení termínu přináší problémy vzhledem k tomu, že není jasně stanoveno zákonem, komu tato povinnost přísluší. Z praxe má zkušenosti, že se účastníci neozvou a pak musí ona sama vzít iniciativu do svých rukou. Řešení vidí v tom, že by přímo v usnesení, kterým se mediátor určuje, bylo napsáno, že účastníci jsou povinni mediátora ohledně termínu kontaktovat.¹⁶⁰

Mediátor má před prvním setkáním povinnost vyhovět stranám na jejich žádost a zvolit termín, kde je seznámí s principy, účelem, výhodami mediace, a poté zjistí, zda by měli účastníci zájem řešit svou spornou situaci mediací. Pokud ano, tak mediaci zahájí uzavřením Smlouvy o provedení mediace, o které bude blíže pojednáno v následující podkapitole 5. 2. Za zprostředkování a vedení nařízeného prvního setkání má dle zákona o mediaci právo na odměnu.¹⁶¹

Už v této fázi má mediátor zákonnou povinnost mlčenlivosti, což ovšem neplatí pro účastníky, pro které lze tuto povinnost sjednat až ve Smlouvě o provedení mediace. Z tohoto důvodu by se neměl mediátor účastníkům ptát na konkrétní informace týkající se případu, a pokud by to bylo nezbytné, tak je informovat, že tyto skutečnosti nejsou mezi stranami chráněny mlčenlivostí.¹⁶² Na závěr setkání má mediátor povinnost účastníkům

---

¹⁶⁰ JELÍNKOVÁ, P. První setkání se zapsaným mediátorem v praxi, *Bulletin-advokacie.cz*, [online], publikováno 23. 4. 2015, [citováno 19. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediator-em-v-praxi?browser=mobi>

¹⁶¹ Srov. § 10 odst. 3 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů, § 15 vyhlášky č. 277/2012 Sb., vyhláška o zkouškách a odměně mediátora

¹⁶² BŘÍZA, P. První setkání se zapsaným mediátorem z pohledu praxe, *Bulletin-advokacie.cz*, [online], publikováno 12. 5. 2016, [citováno 19. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediator-em-z-pohledu-praxe?browser=mobi>

vystavit Potvrzení o absolvování nařízeného jednání, které pak předloží předsedovi senátu.¹⁶³

5.2. Smlouva o provedení mediace

Smlouva o provedení mediace představuje **zahájení procesu mediace** jako takové. Zákon o mediaci v § 4 odst. 2 definuje obsah smlouvy, kde stanoví minimální náležitosti potřebné pro její sjednání, kterými jsou *označení stran konfliktu, jméno, příjmení a adresu místa podnikání mediátora, vymezení konfliktu jako předmětu mediace, výši odměny, její určení, zálohu a případně mediaci bezplatnou, dobu, kdy bude mediace probíhat nebo určení doby neurčité*.

Strany konfliktu se shodnou na uzavření smlouvy o provedení mediace a tím souhlasí s řešením svých práv a povinností vzniklých spornou situací prostřednictvím procesu mediace. Smlouva musí být uzavřena písemně a stvrzena podpisy stran a mediátora.¹⁶⁴ Nedodržení povinnosti podepsat uzavřenou smlouvu stranami sporu je ztotožňováno s dodáním memoranda ve Spojených státech amerických, kdy odvolací soud shledal, že porušení této povinnosti představuje absenci dobré víry, a stranám byla uložena peněžní sankce.¹⁶⁵

Mediátor svým podpisem potvrzuje, že je schopen mediaci vést a nic mu v tom nebrání. V opačném případě má danou zákonnou povinnost odmítnout uzavření smlouvy pro svou podjatost nebo kvůli narušení důvěry mezi ním a stranami.¹⁶⁶ O této možnosti bude pojednáno v následující podkapitole 5. 4.

Ve smlouvě je potřeba označit strany a mediátora jednoznačně, aby nemohli být zaměněny za jiné osoby. Podstatné je **vymezit konflikt jako předmět mediace**. V praxi bude mediátor se stranami postupovat tak, aby zjistil jádro jejich sporné situace, to poté pojmenoval a společně se stranami jej nadefinoval jako předmět. Záleží na konkrétním

---

¹⁶³ Srov. § 8 odst. 1 písm. f) zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁴ Srov. § 5 odst. 1 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁵ Rozsudek odvolacího soudu 8. Obvodu (United States Court of Appeals for the Eight Circuit), Spojené státy americké, ze dne 5. 11. 2001, č. j.: 00-2776, Nick v. Morgan Food

¹⁶⁶ GRYGAR, J. *Zákon o mediaci: a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014 v návaznosti na nový občanský zákoník a novu úpravu procesních předpisů*, Praha: Leges, 2014. 23-24 s.

stylu mediátora - zda mu postačí stručná charakteristika problému nebo se bude snažit přes pozice stran dojít k jejich zájmům a tím odhalit situaci více do detailů a předmět pak popsat precizněji.¹⁶⁷ Ať už si vybere jakýkoli přístup, zásadní je, aby byl předmět definován co možná nejkonkrétněji a nebyl zaměnitelný s jiným předmětem. Má to význam z hlediska důsledků, které uzavřená smlouva o provedení mediace přináší.

Kromě zahájení samotného procesu mediace je s uzavřením smlouvy spjata **stavení promlčecích a prekluzivních lhůt**. To je významný institut, díky kterému se strany nemusejí bát řešit svůj konflikt mediací, protože kdyby se nakonec ukázala neúspěšnou, tak strany neztrácejí možnost obrátit se na soud. Pokud by v průběhu mediace došlo ke změně předmětu, což v praxi nebude ojedinělé, měl by být vypracován písemný dodatek ke smlouvě, aby nebylo pochyb, od jakého data se budou lhůty počítat.¹⁶⁸ Blíže je běh a stavení lhůt upraven v Občanském zákoníku (dále jen „OZ„) a to konkrétně v § 647, který říká, že promlčecí lhůta začne plynout poté, co přestane dlužník nebo věřitel pokračovat v jednání založeném dohodou o mimosoudním jednání, a pokud již běžela před dohodou, tak v průběhu jednání neběží. Právě mediace by se dala pod mimosoudní jednání podřadit, a proto se tohle ujednání uplatní. Pro běh prekluzivní lhůty se použije stejného ustanovení na základě znění § 654 odst. 2 OZ.¹⁶⁹

5.3. Oddělené jednání

Oddělené jednání stran konfliktu tzv. *caucus* může být **jednou z fází v procesu mediace**, kterou mediátor v určitých situacích může použít, aby byl schopen efektivněji dovést strany k řešení jejich sporné situace. Mediátor musí vzhledem k potřebám a zájmům stran a dosavadního průběhu mediace usoudit, zda bude oddělené jednání dobrým krokem. Pokud situaci vyhodnotí špatně, může to proces mediace negativně ovlivnit a překazit možnost dohody.

Mediátor začne vést s jednou ze stran oddělené jednání, v průběhu toho druhá strana čeká a může to v ní vyvolat pocit, že se jí mediátor dostatečně nevěnuje, že upřednostňuje názor druhé strany, že v tu chvíli ztrácí čas, když se nic neděje, a celkově to může

---

¹⁶⁷ ŠTANDERA, J. Mediace – možná cesta z labyrintu soudního řízení, Právní rozhledy. 2011, č. 22, 809 s.

¹⁶⁸ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 23 – 24 s.

¹⁶⁹ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník. I. Obecná část (§ 1-654): komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2266-2267 s.

podkopat její důvěru v mediaci. Naopak druhá strana může získat určitou výhodu, začne si více věřit a může se snažit získat více, protože jedná s nestranným mediátorem a nedostává žádné protiargumenty od druhé strany.¹⁷⁰

V případě, že mediátor dokáže odhadnout situaci pro úspěšné použití tohoto nástroje, stává se z něj nepostradatelný pomocník při vedení mediace. V praxi se může jednat o případy, kdy strany společně odmítají komunikovat, jedna ze stran je submisivní a nemá možnost projevit své potřeby a zájmy, nechtějí přiznat klíčové informace, aby vypadaly silně a ve svých očích měly nad druhou stranou výhodu. Strana se při jednání s mediátorem bez přítomnosti protistrany může uvolnit a přiznat svůj problém nebo co ji brzdí při společném jednání a pak to může následné vzájemné komunikaci pomoci.¹⁷¹

5.4. Odmítnutí mediace

Jedná se o povinnost mediátora spjatou s principem nestrannosti, kdy v případech stanovených zákonem musí mediátor odmítnout vedení procesu mediace. Zákon o mediaci v § 5 odst. 1 ukládá povinnost, že mediátor nesmí zahájit mediaci uzavřením smlouvy o provedení mediace, pokud je zde pochybnost o jeho nepodjatosti pramenící z jeho poměru k věci, stranám nebo k jejich zástupcům. Z dikce zákona plyne, že je pouze na rozhodnutí mediátora a jeho posouzení dané situace. On sám si musí uvědomit, zda by nemohla být narušena jeho nestrannost a zda by neohrozilo úspěšnou mediaci, pokud by byl v nějakém výše zmíněném poměru. Jeho rozhodnutí nepodléhá žádnému přezkumu ze strany kontrolních orgánů a ze zákona mu ani nevyplývá povinnost své rozhodnutí stranám sporu nijak odůvodňovat. Pro strany je důležité vědět, že by u konkrétního mediátora mohla být narušena nestrannost a to by mohlo ovlivnit jeho úlohu v mediaci.

Druhý případ odmítnutí mediace ze strany mediátora je dán v odst. 2 § 5 ZoM, který se zabývá **narušením důvěry** mezi mediátorem a jednou ze stran, která je nezbytná pro samotný proces mediace. Důvěrnost je jedním z principů, na kterých mediace stojí, jak bylo popsáno v kapitole 3. Vytvořením důvěrného prostředí si mediátor otevírá dveře

---

¹⁷⁰ GARBY, T. Jednat nebo nejednat se stranami odděleně, to je otázka..., *Bulletin advokaci*, 2013, č. 6, 33 s.

¹⁷¹ Tamtéž, 34 s.

k lepší komunikaci se stranami, k jejich uvolnění a zájmu sdílet s ním potřebné informace pro vyřešení sporné situace.¹⁷²

Odmítnutím mediace z důvodu pochybnosti o své nepodjatosti mediátor dle § 6 odst. 1 písm. a) ukončí již zahájenou mediaci. Jedná se o obligatorní způsob ukončení mediace ryze ze strany mediátora, který je o tom povinen vydat stranám písemné prohlášení, přičemž jeho doručením mediace končí. V případě ztráty důvěry má mediátor možnost mediaci ukončit dle § 6 odst. 2 zákona o mediaci, z dikce zákona vyplývá, že se jedná o fakultativní možnost ukončení.¹⁷³

5.5. Pozastavení a zánik oprávnění mediátora

Jedná se dle § 6 odst. 3 písm. f) zákona o mediaci o další způsoby ukončení již zahájené mediace z důvodů na straně mediátora. Mediátor dočasně nebo trvale ztrácí své oprávnění vést mediaci, a jelikož je jednou ze smluvních stran smlouvy o provedení mediace, tak musí mediace zahájená uzavřením této smlouvy skončit.

V zákoně jsou uvedeny dva důvody **pozastavení oprávnění – dobrovolné a nedobrovolné**. Dobrovolné pozastavení je spjato s žádostí mediátora, kterou se obrací na Ministerstvo spravedlnosti v případě, že nemá zájem nebo z různých důvodů není dočasně schopen vykonávat profesi mediátora a poskytovat mediační služby. V praxi to mohou být zdravotní důvody nebo zahraniční stáž, kdy se bude nacházet po delší dobu mimo území České republiky. Zásadní význam má využití tohoto institutu v případě prvního setkání s mediátorem, nařízeného soudem. Soud při ustanovování mediátora, který by měl setkání se stranami vést, uvidí v seznamu mediátorů poznačeno pozastavení oprávnění a setkání mu nenařídí. Mediátor se vyhne potenciálním budoucím problémům, které by při nesplnění nařízeného prvního setkání, musel řešit. Žádost podává mediátor na předpřipraveném formuláři Ministerstvu spravedlnosti¹⁷⁴, a to bez ohledu zda je mediátor současně advokátem či nikoli. Pozastavení lze učinit pouze na omezenou dobu

---

¹⁷² HORÁČEK, T., Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, 19 s.

¹⁷³ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 31 – 33 s.

¹⁷⁴ Srov. § 20 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

pěti let.¹⁷⁵ Při neobnovení před uplynutím pěti let hrozí automatické vyškrtnutí ze seznamu.¹⁷⁶

Druhým případem je nedobrovolné pozastavení oprávnění v důsledku porušení povinností daných zákonem o mediaci mediátorovi, který je zároveň advokátem. Advokát odpovídá za výkon činnosti mediátora v rámci tzv. jiné činnosti definované § 56 odst. 2 Zákona o advokacii. Česká advokátní komora při porušení povinností mediátorem advokátem vede kárné řízení, které skončí uložením kárného opatření. Kárným opatřením může být pozastaveno oprávnění vykonávat profesi mediátora na období v rozmezí 6 měsíců až 5 let¹⁷⁷, kdy nesmí mediátor advokát vykonávat mediační činnost. O uložení tohoto opatření musí být Českou advokátní komorou bezodkladně informováno Ministerstvo spravedlnosti.¹⁷⁸

Zánik oprávnění mediátora je konečný a definitivní na rozdíl od dočasného pozastavení, které bylo popsáno výše. Oprávnění mediátora zaniká vyškrtnutím ze seznamu mediátorů, které je v pravomoci Ministerstva spravedlnosti. Konkrétními možnostmi zániku jsou právní skutečnosti specifikované v § 22 odst. 1 v písmenech a) až c) zákona o mediaci jako je smrt nebo prohlášení za mrtvého, zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům a ztráta bezúhonnosti. Jedná se o taxativní výčet událostí, jejichž vznik je zcela nezávislý na vůli Ministerstva spravedlnosti. Zatímco odst. 2 taxativně určuje případy, kdy je zánik oprávnění závislý na rozhodnutí Ministerstva, které probíhá ve správním řízení podle správního řádu.¹⁷⁹

Prvním případem je nečinnost při pozastavení oprávnění nad zákonem stanovenou lhůtu 5 let, kdy mediátor nepodá žádost o obnovení oprávnění, dochází k zániku a vyškrtnutí ze seznamu. Hlavním důvodem je snaha o zachování aktuálního seznamu mediátorů, kteří aktivně vykonávají svou profesi nebo mají oprávnění pouze pozastaveno. Druhou situací je zánik oprávnění na základě žádosti podané mediátorem, který v ní žádá o definitivní ukončení mediační činnosti a který se tak vzdává oprávnění být nadále mediátorem. Třetím případem je rozhodnutí členského státu o odejmutí oprávnění

---

¹⁷⁵ Srov. § 22 odst. 2 písm. a) tamtéž.

¹⁷⁶ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 102 – 103 s.

¹⁷⁷ Srov. § 49b odst. 3 písm. d) zákona č. 85/1996 Sb., zákona o advokacii

¹⁷⁸ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 103 – 104 s.

¹⁷⁹ Tamtéž, 107-108 s.

hostujícímu mediátorovi, na základě kterého bude Ministerstvem ke dni právní moci rozhodnutí vyškrtnut ze seznamu. Posledním případem je vyškrtnutí při nesplnění podmínek pro zápis do seznamu podle § 16 odst. 1 zákona o mediaci. Dále v odst. 4 § 22 je pro vyškrtnutí potřeba, aby mediátor své zákonné povinnosti porušil opakovaně nebo závažným způsobem, a i přes to, že byl Ministerstvem písemně upozorněn. Jedná se zřejmě o rozšíření sankcí za porušení povinností upravených v hlavě III. tohoto zákona.¹⁸⁰

5.6. Mediační dohoda

Mediační dohoda je uzavřena v rámci mediace a je dalším ze způsobů ukončení mediace.¹⁸¹ Zákon vedle této dohody vyjmenovává i další způsoby ukončení v § 6, kterými jsou obligatorní ukončení ze strany mediátora v případě, kdy má pochybnost o své nepodjatosti v průběhu již zahájené mediace, nebo v případě, kdy jsou strany nečinné a s mediátorem se nesetkaly déle než rok od jejich posledního setkání nebo pokud neproběhlo tak od zahájení mediace. Mediaci lze z pohledu stran ukončit zmíněnou mediační dohodou, doručením písemného prohlášení stranám, že byla mediace ukončena mediátorem, jednostranným úkonem jedné ze stran, souhlasným prohlášením stran, uplynutí doby stanovené pro mediaci ve smlouvě, pozastavením oprávnění mediátora nebo smrtí, prohlášením za mrtvého či zánikem strany konfliktu.¹⁸²

Mediační dohoda je **ukončením úspěšného mediačního procesu**. Zákon o mediaci ji definuje v § 2 písm. f) jako „*písemnou dohodu stran konfliktu uzavřenou v rámci mediace a upravující mezi nimi práva s povinnosti.*“ Jedná se o dvoustranný nebo vícestranný právní úkon, který uzavírají strany mezi sebou s tím, že mediátor není účastníkem této dohody, ale pouze ji svým podpisem stvrzuje. Obligatočně musí být dohoda písemná, obsahovat podpisy stran konfliktu, datum uzavření a musí být stvrzena podpisem mediátora.

Obsah dohody by měl být v režii stran konfliktu a představovat souhrn jejich názorů a ujednání týkajících se řešení jejich sporné situace. Podoba dohody by měla odpovídat jejich zájmům a je důležité si během sjednávání dohody uvědomit její další osud. Jednou

---

¹⁸⁰ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 111 – 114 s.

¹⁸¹ Srov. § 7 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹⁸² Srov. § 6 tamtéž.

z možností je směřovat ujednání dohody v mezích občanského nebo obchodního práva, pokud je cílem stran, aby byla v budoucnu vymahatelná. Pokud ovšem stranám postačí souhrn určitých pravidel, která nabízejí řešení jejich situace, tak nejsou striktně stanovena obsahová pravidla, ale nesmí být v rozporu se zákonem, obcházet jej nebo hrubě porušovat dobré mravy a narušovat veřejný pořádek.¹⁸³

Strany zúčastněné na mediaci sjednávají a uzavírají mediační dohodu a s tím také souvisí jejich **odpovědnost za obsah**.¹⁸⁴ Zde se projeví postavení mediátora jako nestranného třetího, který strategicky a za použití mediačních technik vede strany určitým směrem k řešení jejich problému. Zprostředkovává jejich vzájemnou komunikaci, zmírňuje konflikt mezi nimi a dává stranám možnost sjednání dohody. On sám není tvůrcem dohody samotné, a není proto ani za její obsah odpovědný. Odpovědnost za soulad obsahu s hmotným právem nesou pouze strany, které dohodu uzavřely.¹⁸⁵

Z praktického hlediska by mohla nestrannost činit problém hlavně mediátorům, kteří jsou zároveň advokáty. Tuhle situaci řeší komentář k zákonu o mediaci, který říká, že záleží na mediačním stylu, kterým mediátor mediaci vede. Facilitativní model se ztotožňuje s neutrálním postavením mediátora, který je výrazně omezen ve vyjadřování svých názorů a pouze nechává na stranách možnosti řešení a sám žádná nenavrhuje. Pro případ mediátora advokáta by se dal použít evaluativní model, který dovoluje vyjádřit mediátorovi jeho názor, pokud o to strany konfliktu požádají a budou jej považovat za nezávazný.

Je zde možnost jeho vyjádření k souladu navrhovaných řešení se zákonem, ale pouze v mezích obsahu navrženého stranami. I přes vyjádření k formulaci v souladu se zákonem se může stát, že strany budou trvat na podobě ujednání, která budou v souladu s dobrými mravy a veřejným pořádkem, ale budou v rozporu s kogentními ustanoveními hmotného práva. V tuto chvíli je zde rozpor s povinností advokáta, který má povinnost jednat v souladu se zákonem a s tím, že by měl stvrdit mediační dohodu, která není v souladu s právem. Řešení je velmi diskutabilní, ale nabízí se pohlížet na činnost mediátora jako

---

¹⁸³ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 36 s.

¹⁸⁴ Srov. § 3 odst. 3 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁵ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 36 s.

na jinou činnost advokáta dle § 56 odst. 2 zákona o advokacii a v tomto případě nejde o přímý výkon právnických služeb advokáta.¹⁸⁶

Mediační dohoda uzavřená stranami konfliktu má ryze **soukromoprávní charakter**, což znamená, že jako taková **není přímo vykonatelná**. Pokud bude záměrem stran, aby se v případě porušení práv a povinností daných dohodou, mohly obrátit přímo s návrhem nařízení exekuce nebo výkonu rozhodnutí na příslušné orgány, tak jim právní řád dává několik možností.

První z nich jsou možnosti schválení mediační dohody soudem. Konkrétně v rámci smírčího řízení podle § 67 odst. 2 Občanského soudního řádu, kde soud přezkoumá soulad mediační dohody s právními předpisy a následně rozhodne o schválení této dohody uzavřené na základě zákona o mediaci a to do 30 dnů od zahájení řízení (tzv. prétorský smír). V druhém případě, kde již bylo soudní řízení zahájeno, mají strany možnost předložit soudu mediační dohodu v průběhu řízení a soud ji po přezkoumání může schválit v podobě soudního smíru dle § 99 Občanského soudního řádu.¹⁸⁷ Prétorský smír a soudní smír se neliší co do výsledku, ale je mezi nimi rozdíl co se týká zahájení a průběhu smírčího řízení a tyto dva instituty nelze podle Ústavního soudu ztotožňovat.¹⁸⁸

Soud ve **smírčím řízení** zkoumá obsah mediační dohody, protože o určitých věcech nelze mediační dohodu uzavřít a tím pádem ani prétorský ani soudní smír, konkrétně ve statusových věcech, ve věcech, které lze zahájit bez návrhu a ve věcech, kde zákon vylučuje úpravu dispozitivními úkony účastníků. Pokud se mediační dohoda týká úpravy práv a povinností nezletilých, přeje soud její obsah do výroku svého rozhodnutí v příslušném soudním řízení.¹⁸⁹ Obecně předmět mediační dohody nemusí plně splývat s předmětem řízení. Soudní smír je možné uzavřít buď o celém předmětu, jeho části nebo může i rámec předmětu řízení překročit. Pokud bude schválen částečný smír, tak se bude v řízení na žádost stran pokračovat a soud rozhodne o nároku ve zbylém rozsahu.¹⁹⁰

Soud schválí mediační dohodu ve smírčím řízení ve formě usnesení s účinky pravomocného rozsudku a dohoda se tak stává exekučním titulem. Schválení představuje

---

¹⁸⁶ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 17 – 19 s.

¹⁸⁷ HÁJKOVÁ, Š. Mediacie v kontextu občanského soudního řízení, *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, 24 s.

¹⁸⁸ Usnesení ÚS ze dne 2. 6. 1997, sp.zn. III. ÚS 144/97

¹⁸⁹ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 37 s.

¹⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2004, sp. zn. 26 Cdo 1481/2004

překážku *rei iudicatae*, to znamená překážku věci rozsouzené. V takovém případě nelze o stejném předmětu vést další soudní řízení, proto je velmi důležité, aby z hlediska obsahu dohody bylo vše detailně popsáno a určeny jasně, určitě a srozumitelně práva a povinnosti z ní vyplývající.¹⁹¹

Další možností jak docílit vykonatelnosti mediační dohody je notářský zápis obsahující svolení s vykonatelností,¹⁹² který je exekučním titulem.¹⁹³

Pokud nastane situace, že nebude vykonatelnosti mediační dohody dosaženo výše popsanými způsoby, tak vzhledem k jejímu soukromoprávnímu charakteru se na ni bude pohlížet jako na smlouvu uzavřenou mezi stranami konfliktu. To znamená, že v případě nedodržení bude mít oprávněná strana možnost domáhat se vynutitelnosti práv a povinností z dohody v soudním řízení. Návrh na zahájení řízení u soudu bude mít podobu podle předmětu mediace.¹⁹⁴ Většina návrhů bude mít podobu žaloby na plnění povinností, které vyplývají z mediační dohody. Při soudním řízení může být pak mediační dohoda použita jako důkazní prostředek, protože nepodléhá povinnosti mlčenlivosti.¹⁹⁵

---

¹⁹¹ GRYGAR, J. Zákon o mediaci a související předpisy: komentář a vzory podle stavu k 1. 1. 2004 v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů. Praha: Leges, 2014, 43 s.

¹⁹² § 71 b zákon České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů (notářský řád)

¹⁹³ Usnesení NS ze dne 22. 7. 2004, sp.zn. 20 Cdo 928/2003

¹⁹⁴ Srov. § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁵ HÁJKOVÁ, Š. Mediace v kontextu občanského soudního řízení, *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, 25 s.

6. Odměna mediátora a náhrada nákladů

6.1. Odměna a náhrada hotových výdajů

Odměna mediátora za výkon jeho činnosti je jedním z jeho práv, které jsou mu zákonem o mediaci přiznány. Konkrétně jak vyplývá z § 10 odst. 1 zákona o mediaci „*má právo na sjednanou odměnu za provedenou mediaci a na náhradu sjednaných hotových výdajů.*“ Z dikce zákona vyplývá, že si musí mediátor se stranami náhradu hotových výdajů sjednat nebo budou považovány za součást odměny za mediaci.

Pozornost je dobré věnovat **obsahu hotových výdajů**, které jsou v zákoně obsaženy v demonstrativním výčtu jako „*cestovní výdaje, poštovné, náklady na pořízení opisů a kopií.*“ Cholenský doporučuje zaměřit se mimo jiné na položku představující nájem prostor, kde bude mediace probíhat, která může představovat jeden z významných výdajů. V praxi se totiž může stát, že mediátor nebude provádět mediaci v místě svého sídla, ale bude za stranami cestovat do místa, na kterém se shodnou. Prostory by měly být neutrální, aby z nich nemohla ani jedna ze sporných stran vytěžit výhodnější postavení. Proto nebude vhodné využít prostory ve vlastnictví jedné ze stran a tím položku za nájem odstranit. Pokud bude stran více nebo bude potřeba provést oddělené jednání s jednou ze stran, tak by měl mediátor zajistit větší prostory s více místnostmi a tím se zvyšuje i cena za nájem.¹⁹⁶ Dalšími důležitými výdaji budou odměny pro další osoby podílející se na procesu mediace, např. tlumočnick, odborný konzultant, administrativní pracovníci.¹⁹⁷

Výše odměny, hotových výdajů, které budou mediátorovi uhrazeny, dále jak bude výše určena, kdo ji bude platit, v jakém poměru, případně placení zálohy nebo bezplatné provedení mediace, to vše je potřeba sjednat ve smlouvě o provedení mediace.¹⁹⁸ Pokud si strany sjednají v rámci smlouvy složení zálohy, což bývá z praktického hlediska přínosné, protože ji vnímají jako finanční investici do řešení jejich sporu a zároveň se aktivněji snaží na procesu mediace podílet.¹⁹⁹ Ve smlouvě musí být určeno, kdy ji zaplatí, v jaké výši a také do jakého data. Je to nezbytné v případě, kdy nebude povinnost složit

---

¹⁹⁶ CHOLENSKÝ,R. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? Bulletin advokacie. 2013, č. 6, 29 s.

¹⁹⁷ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., op. cit., 56 s.

¹⁹⁸ Srov. § 4 odst. 2 písm. d) zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁹ CHOLENSKÝ,R. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? Bulletin advokacie. 2013, č. 6, 30 s.

zálohu splněna, a tak dojde k ukončení mediace.²⁰⁰ Důležité je sjednání způsobu určení výše odměny. Jelikož by měl být mediátor nezávislý, nestranný a neměl by být zainteresován na určitém typu skončení mediace, tak se jeví jako nejvýhodnější sjednání hodinové sazby.

Hrazení odměny a hotových výdajů si strany mohou dohodnout taktéž ve smlouvě o provedení mediace. Podoba tohoto ujednání může být pro sporné strany zásadní z hlediska jejich vnímání postavení v následném procesu mediace. Strana, která by hradila v poměru větší část, tak by mohla nabýt dojmu, že má silnější postavení a proti druhé straně jej při vzájemné komunikaci využívat. Naopak při závěrečné fázi může pomoci k dohodě, že se jedna ze stran zaváže celé náklady uhradit.²⁰¹ Ovšem při sjednávání podoby úhrady při zahajování procesu mediace je nejlepší, aby se strany na úhradě podílely rovným dílem.²⁰²

6.2. Odměna za první setkání s mediátorem

Zákonem o mediaci je v § 10 odst. 3 stanovena zvlášť odměna za první setkání s mediátorem, které je účastníkům soudního řízení nařízeno. **Výše odměny** je stanovena prováděcím předpisem, konkrétně vyhláškou č. 277/2012 Sb. v § 15, který stanoví odměnu na 400 Kč za každou započatou hodinu a pro zapsaného mediátora, který je plátcem daně rovnou připočte náhradu za daň z přidané hodnoty. Maximálně může mediátor získat za setkání v maximální délce 3 hodin 1200 Kč plus náhradu daně. Přičemž zákon ani vyhláška nepočítají s uhrazením hotových výdajů, které mediátorovi mohou vzniknout, např. telefonování, email nebo zaslání dopisu při domluvě termínu setkání. Zákon dává stranám a mediátorovi možnost sjednat si odměnu a tím pádem zřejmě i náhradu hotových výdajů, ale je to čistě na jejich domluvě a dobrovolném plnění. Pokud strany nebudou mít zájem se dohodnout, tak úhrada půjde k tíži mediátora.²⁰³

---

²⁰⁰ Srov. § 6 odst. 1 písm. b) zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

²⁰¹ CHOLENSKÝ,R. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? Bulletin advokacie. 2013, č. 6, 30 s.

²⁰² Srov. § 10 odst. 2 zákona č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

²⁰³ JELÍNKOVÁ, P. První setkání se zapsaným mediátorem v praxi, *Bulletin-advokacie.cz*, [online], publikováno 23. 4. 2015, [citováno 19. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediatorom-v-praxi?browser=mobi>

Možným řešením by bylo **sjednání zálohy** jak je tomu u odměny a náhrady výdajů při mediaci, protože zákon takový postup nevyklučuje. Vše je ovšem založeno na dobrovolnosti, což v případě nesplnění může činit problémy. Pokud se strany po prvním setkání dohodnou s mediátorem, že by měly zájem řešit svou spornou situaci za pomoci mediace, tak je možnost zahrnout po domluvě odměnu i úhradu výdajů za první setkání do smlouvy o provedení mediace. Pokud ovšem strany nebudou se zahájením mediace souhlasit, odměnu za první setkání neuhradí a budou pokračovat v soudním řízení.

Občanský soudní řád pamatuje na situaci **neuhrazení** této odměny, ale pouze v případě, že je účastník osvobozen od soudních poplatků, tak dle § 140 odst. 4 budou náklady hrazeny ze strany soudu. Tento způsob řešení nelze aplikovat na účastníky od soudních poplatků neosvobozené. Celá situace je paradoxní vzhledem k tomu, že účastníkům je první setkání s mediátorem nařízeno soudem. Logické by bylo uhrazení odměny a hotových výdajů a jejich následné započtení do nákladů, které mají státu uhradit účastníci řízení dle § 148 občanského soudního řádu. Prozatím je pro mediátora jediným řešením získání odměny a hotových výdajů to, aby je vymáhal přímo po účastnících.²⁰⁴

6.3. Odměna za úspěch

Jedná se o jeden ze způsobů určení odměny mediátora za provedenou mediaci. Tento způsob odměny vzbuzuje vlnu rozporuplných názorů, zda je v souladu s principy mediace, na kterých je celý proces postaven a v tom případě jak má být určena nebo nikoli a je považována za nepřipustnou.

Hlavní problémem je **rozpor odměny za úspěch s klíčovými zásadami** mediačního procesu, konkrétně s nezávislostí a neutralitou, které říkají, že mediátor by neměl mít zájem na výsledku mediace. Měl by být ten nestranný třetí, který vede strany k řešení jejich sporné situace bez ohledu na sjednání mediační dohody nebo vyřešení jiným způsobem. Vyřešení sporu, pro který je mediace vedena, je čistě na rozhodnutí stran a ne mediátora. Mediátor by neměl být vůbec motivován finančním zájmem, jehož

---

²⁰⁴ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠANDERA, J., op. cit., 57 – 58 s.

výše je závislá na úspěšném výsledku mediace. Přípustná forma odměny je hodinová, paušální za půl dne nebo za celý den, aby byla její výše stejná, ať dojde k dohodě či nikoli.

Je důležité rozhodnout, zda úplný zákaz odměny, která se odvíjí od výsledku mediace, je tím správným řešením.²⁰⁵ Když připustíme, že **odměna za úspěch by byla možná**, musíme se důkladně zamyslet nad způsobem jejího určení, v jaké fázi mediace a na její vázanost hodnotou předmětu sporu. Vše musíme posuzovat s ohledem na principy neutrality a nezávislosti mediátora. V případě, že by byla odměna za úspěch sjednána již v rámci smlouvy o provedení mediace, kterou se mediace zahajuje, je zde vysoké riziko, že by mediátor byl od samého počátku motivován vyšší odměnou v případě úspěchu a vedl by strany cíleně k řešení jejich situace dohodou, tak aby si zajistil úspěšný výsledek.

Naopak pokud bude mediátor nezávislý, nestranný a za použití svých schopností se mu podaří v průběhu mediace svým zásahem pomoci stranám k dohodě, tak praxe ukazuje, že strany nemají námitky k zaplacení vyšší odměny za úspěch. Přece jen cílem mediace, který strany očekávají, je pro ně úspěšný výsledek procesu, kterým je mediátor provází. V takovém případě zde nejsou narušeny principy a odměna za úspěch by mohla být přípustnou, přičemž musí být dána pravidla a určité limity pro její určení.²⁰⁶

Je potřeba položit si několik otázek. Je důležité, aby byla odměna za úspěch určena předem nebo až po dosažení dohody? Co je myšleno úspěchem, zda urovnání sporu nebo je nutné ho změřit pomocí určitých jeho ukazatelů? Existují některé typy, které by měly být zakázány? Kdo stanoví částku a kdo ji zaplatí? Nad těmito otázkami je důležité se zamyslet a při jejich řešení mít na paměti zásady, na kterých mediace stojí, konkrétně nepodjatost mediátora, zda mají strany v režii určení přijatelného řešení, podmínky působení mediátora v procesu mediace musí nastaveny jasně a určitě od počátku.

Od zamyšlení přejdeme k možnému **řešení situace**, kdy v konečném důsledku budou přijatelnost odměny za úspěch řešit v konkrétním případě strany účastníci se mediace společně s mediátorem. Přikláním se k názoru Van Leynseele, že vždy musí mít

---

²⁰⁵ CHOLENSKÝ, R. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6, 32 s.

²⁰⁶ LEYNSEELE VAN, P. Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch, *Bulletin advokacie*. 2013., č. 6, 26 -27 s.

hlavní slovo strany, které rozhodnou, zda je pro ně odměna za úspěch přijatelná či nikoli. Mediátor je následně musí seznámit s možnými riziky a důsledky ujednání a informovat je o spojitosti s možným ohrožením jeho nezávislosti a neutrality. Pokud budou strany souhlasit se sjednáním této odměny, tak jim mohou být dány přijatelné možnosti. Konkrétní způsoby určení odměny za úspěch, která nebude v rozporu s principy mediace, např. čistá odměna v procentech nebo pevně stanovená za dosažení vyrovnání, bez ohledu na jeho podobu, dodatečná odměna odpovídající procentům navíc, kterých bylo dosaženo mediačním procesem.²⁰⁷

---

²⁰⁷ LEYNSEELE VAN, P. Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch, *Bulletin advokacie*. 2013., č. 6, 27-28 s.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo provést komplexní analýzu osoby mediátora a jeho postavení v procesu mediace, která by mohla obohatit znalosti široké veřejnosti o mediaci jako mimosoudním řešení sporů a o mediátorovi jako klíčovém, nezastupitelném, nestranném třetím, který strany sporu provází celým procesem mediace a pomáhá jim k nalezení pro ně nejvhodnějšího řešení.

Nezbytné bylo nejprve definovat pojem mediace skrze různá chápání postavení mediátora, které v procesu zaujímá. Nejčastěji je mediátor chápán jako osoba, která nepředstavuje autoritu rozhodující o výsledku, ale jako nestranný a neutrální třetí v neformálním procesu mediace, jehož úkolem je efektivní vedení a strukturování procesu s cílem dovést strany ke komunikaci, kdy přes vyjadřování názorů a jejich naslouchání jsou strany schopné svou spornou situaci vyřešit.

Jelikož v praxi existuje řada osob vykonávajících mediaci v různých podobách a každá z nich by mohla nést označení mediátor a tato roztržitost se mi zdála matoucí, provedla jsem v první kapitole přehledné rozdělení na mediátora zapsaného a nezapsaného, podle toho, zda je osoba zapsána v seznamu mediátorů či nikoliv. Zapsaný mediátor může být advokátem nebo osobou, která advokátní praxi nevykonává, s čímž je spjata dvojkolejnost právní úpravy projevující se při podmínkách zkoušek, odpovědnosti a při výkonu dohledu jinými orgány. Nezapsaný mediátor může vykonávat mediaci na základě živnostenského oprávnění jako živnost volnou, v pracovněprávním vztahu nebo jako dobrovolník. Samostatnou kategorií představuje hostující mediátor, kterým může být státní příslušník jiného členského státu Evropské unie. V diplomové práci jsem se zaměřila na analýzu zapsaného mediátora skrze ustanovení zákona o mediaci. Přehledné rozdělení i popsání specifik u jednotlivých mediátorů může posloužit veřejnosti při výběru mediátora v případě, že se rozhodne řešit svůj spor pomocí mediace.

Aby se osoba mohla stát mediátorem, je důležité splnit zákonné podmínky jako je svéprávnost, bezúhonnost, dosažení vysokoškolského vzdělání s magisterským titulem, složení zkoušky a nevyškrtnutí ze seznamu. Vzdělání v oblasti mediace mezi zákonné požadavky nespadá a je založeno na principu dobrovolnosti. Z mého pohledu by mělo být vzdělání, ať už v teoretických východiscích mediace, tak ve znalosti praktických technik

nezbytných pro efektivní vedení procesu mediace, poskytováno státem certifikovaným institutem. Mediátor by musel po absolvování vzdělávacího kurzu předložit certifikát o úspěšném absolvování, kterým by osvědčil své znalosti z různých okruhů mediace. Předložení certifikátu by se stalo jednou z podmínek zápisu do seznamu mediátorů. Došlo by tím k zajištění určitého standardu při poskytování mediačních služeb veřejnosti, kdy by měl každý zapsaný mediátor srovnatelnou úroveň znalostí z oblasti mediace, které by mohl v procesu mediace využít.

Pro schopnost vést efektivně proces mediace je důležité nejen splnění zákonných podmínek, ale i komunikační dovednosti, emoční inteligence a především morální kvality. Zákon o mediaci vtělil některá základní etická pravidla do principů jako nestrannost, nepodjatost, důvěrnost a převzetí zodpovědnosti. Vedle toho na našem území existuje několik různých etických kodexů, které nejsou pro mediátory závazné a je pouze na jejich uvážení, zda se jimi budou řídit. Z hlediska zajištění důvěry veřejnosti ve výkon povolání mediátora by podle mého pohledu bylo nutné sjednotit etická pravidla v některém z platných etických kodexů, který by se následně stal závazným, jeho dodržování vynutitelné a porušování peněžitě sankcionováno.

Mediátor je nepostradatelnou součástí procesu mediace a bez jeho osoby by mediace jako alternativní řešení sporů nemohla existovat. Za využití svých práv a povinností při vedení mediace pomáhá sporným stranám dosáhnout přijatelného řešení jejich situace, což je mediátorova práce a hlavní cíl mediace. Pokud je to vhodné a účelné, tak může předseda senátu nařídit účastníkům řízení, aby se zúčastnili prvního setkání s mediátorem. V tuto chvíli je úkolem mediátora představit stranám mediaci, vysvětlit fungování procesu, popsat její výhody pro řešení jejich konkrétní sporné situace, ale rozhodnutí, zda budou chtít mediace využít je založeno na principu dobrovolnosti. Samotná mediace je zahájena uzavřením smlouvy o provedení mediace mezi mediátorem a spornými stranami, kde je vymezen konflikt a označen předmět mediace.

Mediátorovi je vložen do rukou průběh mediace a ten může plně využít svých schopností a znalostí, aby dovedl strany k úspěšnému ukončení mediace, kterým je mediační dohoda. Mediační dohoda má soukromoprávní charakter, je uzavřena mezi spornými stranami, které nesou odpovědnost za její obsah, přičemž mediátor pouze jako nestranný třetí stranám napomáhá při formulování obsahu dohody. Nestrannost však

může být v praxi problematická, zvláště u vedení mediace zapsaným mediátorem advokátem. Mediační dohoda není přímo vykonatelná, proto je potřeba schválení soudem ve smírčím řízení usnesením s účinky pravomocného rozsudku nebo sepsáním notářského zápisu s doložkou vykonatelnosti u notáře.

V mediaci jako alternativním řešení sporů vidím do budoucna velký potenciál, kdy by nejprve lidé využili možnost mediace než se rozhodnou jít soudní cestou. V České republice se jedná o mladý obor, který se stal součástí právního řádu teprve před několika lety a v následujících letech se bude rozvíjet. Při analýze jsem narazila na oblasti právní úpravy, které se v praxi ukazují jako problematické a přinesla jsem návrhy jejich řešení. Veřejnost si prostřednictvím mé diplomové práce rozšíří znalosti o osobě mediátora a skrze něj o mediaci, což pak může zúročit při rozhodování, jakou cestou se vydá při řešení své sporné situace.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J., *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

JANOTOVÁ M., *Mediace*. Praha: Ústav práva a právní vědy, o.p.s., 2014.

HOLÁ, L., HRNČIŘÍKOVÁ, M., *Mimosoudní metody řešení sporů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017

HOLÁ, L., *Mediace: způsob řešení mezilidských konfliktů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2003

BEDNAŘÍK, A., *Riešenie konfliktov. Príručka pre pedagógov a pracovníkov s mládežou*. 1. vydání. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 2001

POTOČKOVÁ, D., *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013

MATOUŠEK O., a kol. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. Vydání. Praha: Portál, 2005

RISKIN, L., KEATING, J. M., Jr. a ARNOLD, T., *Mediace, aneb, Jak řešit konflikty*. Praha: Pallata, 1997.

CHOLENSKÝ, R., *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. Praha: Linde, 2013.

HOLÁ, L., *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011.

BRZOBOHATÝ, R., POLÁKOVÁ, L., HORÁČEK, T., *Rukověť mediátora anebo Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016.

HOLÁ, L. a kolektiv., *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, 2013.

PLAMÍNEK, J., *Mediace. Nejúčinnější lék na konflikty*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. 2013.

ROZUM, J., KOTULAN, P., VŮJTĚCH, J. (ed). *Výzkum institutu narovnání*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999

ZŮBKOVÁ, G., *Mediace jako způsob řešení interkulturního konfliktu*. Bakalářská práce. Zlín, Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií, 2012

- KOPŘIVA, K., *Lidský vztah jako součást profese*. 2. Vydání. Praha: Portál, 1997
- COVEY, S. R., *Vedení založené na principech*. 1. Vydání, Praha: Management Press, 2009
- CHOLENSKÝ, R., Povinnost mlčenlivosti mediátora a dalších osob zúčastněných na mediaci. In: *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. Vydání, Praha: Grada, 2013.
- GRYGAR, J., *Zákon o mediaci: a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014 v návaznosti na nový občanský zákoník a novu úpravu procesních předpisů*, Praha: Leges, 2014
- LAVICKÝ, P. a kol., *Občanský zákoník. I. Obecná část (§ 1-654): komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014
- GOLEMAN, D., *Emoční inteligence*. 1. vydání, přeložila Markéta Bílková, Praha: Columbus, 1997

2. Odborné články

- VAN LEYNSEELE, P., VAN DE PUTTE, F., DOLEŽALOVÁ, M., Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 8
- POTOČKOVÁ, D., Advokáti ve světě mediace. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6
- PRUDÍKOVÁ, D., KORBEL, F., Role Ministerstva spravedlnosti při přípravě zákona o mediaci. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6
- HOLÁ, L., Role univerzity jako vzdělavatele v mediaci. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6
- HORÁČEK, T., Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6
- DOLEŽALOVÁ, M., VAN LEYNSEELE, P. V. Mediace v právním prostředí. *Právní rozhledy*. 2012, č. 12
- STANISLAV, A., STEINBERGEROVÁ, D. Nová úprava mediace na území České republiky v kontextu úpravy mediace ve Spolkové republice Německo a Rakouské republice In: *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. Vydání, Praha: Grada, 2013.
- CHOLENSKÝ, R. Povinnost mlčenlivosti mediátora a dalších osob zúčastněných na mediaci. In: *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. Vydání, Praha: Grada, 2013.
- DOLEŽALOVÁ, M. Etický kodex advokáta – mediátora. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6

ŠTANDERA, J. Mediacie – možná cesta z labyrintu soudního řízení, *Právní rozhledy*. 2011, č. 22

GARBY, T. Jednat nebo nejednat se stranami odděleně, to je otázka..., *Bulletin advokaci*, 2013, č. 6

HÁJKOVÁ, Š. Mediacie v kontextu občanského soudního řízení, *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6

CHOLENSKÝ, R. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? *Bulletin advokacie*. 2013, č. 6

VAN LEYNSEELE, P. Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch, *Bulletin advokacie*. 2013., č. 6

3. Seznam použitých internetových zdrojů

ŠTANDERA, J., LENGHARTOVÁ, H., „Advokátní“ mediacie na vzestupu. *Bulletin advokacie*, Publikováno 11. 5. 2015. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/advokatni-mediace-na-vzestupu?browser=mobi>

MOORE, W. Ch., MORGAN, A., *The mediation process: practical strategies for resolving conflict*, 4. vydání. San Francisco, California: Wiley, 2014. s. 9. Dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/cuni/detail.action?docID=10861014>

SALAJKA, R., NOVOTNÝ, P., *Připravme se na nový zákon o mediaci*, Publikováno 8. 8. 2012. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pripravme-se-na-novy-zakon-o-mediaci-84530.html>

HOLÁ, L., Praktické aspekty mediacie v ČR, *Právní prostor*, Publikováno 22. 6. 2015. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/prakticke-aspekty-mediace-v-cr>

MANDÁT, J., Zákon o mediaci a zkoušky mediátorů, *epravo.cz*, Publikováno 30. 8. 2012. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-mediaci-a-zkousky-mediatoru-85195.html>

BARTHEL, T., *Emotional Intelligence In Mediation*. Dostupné z: <https://www.mediate.com/articles/barthelT4.cfm>

JELÍNKOVÁ, P., První setkání se zapsaným mediátorem v praxi, *Bulletin-advokacie.cz*, publikováno 23. 4. 2015, Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediatorem-v-praxi?browser=mobi>

DOLEŽALOVÁ, M., Etický kodex advokáta – mediátora. *Bulletin advokacie*. Publikováno dne 2. 8. 2013. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/eticky-kodex-advokata-mediatora?browser=mobi>

DOSTÁL, P., HOLÁ, L., Možnosti a limity činnosti advokáta v postavení mediátora. *epravo.cz*. Publikováno 9. 12. 2015, Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/moznosti-a-limity-cinnosti-advokata-v-postaveni-mediatora-99684.html>

Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/files/180/BA_00_Z1.pdf

Evropský kodex pro zprostředkovatele. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_cs.pdf

SVATOŠ, M., Evropské aspekty mediace a dalších ADR, *epravo.cz*, Publikováno 6. 2. 2013, Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-aspekty-mediace-a-dalsich-adr-88570.html>

Etický kodex Asociace mediátorů ČR. Asociace mediátorů ČR, Dostupné z: <http://www.amcr.cz/dokumenty/kodex.pdf>

Komora – etický kodex. Komora mediátorů a facilitátorů ČR, Dostupné z: <https://www.kmfcz.cz/etickykodex.html>

Etický kodex advokáta – mediátora – Stanovisko sekce ADR ČAK. Česká advokátní komora. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=12910>

VÁGNER, J. Mediátor versus advokát, role advokáta v mediaci, *epravo.cz*, Publikováno 4. 11. 2016, Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mediator-versus-advokat-role-advokata-v-mediaci-103444.html>

JELÍNKOVÁ, P. První setkání se zapsaným mediátorem v praxi, *Bulletin-advokacie.cz*, publikováno 23. 4. 2015, Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediatorem-v-praxi?browser=mobi>

BŘÍZA, P. První setkání se zapsaným mediátorem z pohledu praxe, *Bulletin-advokacie.cz*, publikováno 12. 5. 2016, Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediatorem-z-pohledu-praxe?browser=mobi>

DOLEŽALOVÁ, M. Výběr ze zahraniční judikatury k mediaci, *Bulletin-advokacie.cz*, [online], publikováno 6. 8. 2013, [citováno 6. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyber-ze-zahranicni-judikatury-k-mediaci>

4. Seznam použitých právních předpisů a důvodových zpráv

Zákon č.202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb. o mediaci a změně některých zákonů, sněmovní tisk č. 426/0

Zákon č.85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.257/2000 Sb., o probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 18/2004 Sb., o uznání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti jiných státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č.277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora

Zákon Národnej rady SR č. 420/2004 Z.z., o mediácii a o doplnení niektorých zákonov

Zákon č.40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů

5. Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. 25 Cdo 121/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2004, sp. zn. 26 Cdo 1481/2004

Usnesení ÚS ze dne 2. 6. 1997, sp.zn. III. ÚS 144/97

Usnesení NS ze dne 22. 7. 2004, sp.zn. 20 Cdo 928/2003

Rozsudek odvolacího soudu 8. Obvodu (United States Court of Appeals for the Eight Circuit), Spojené státy americké, ze dne 5. 11. 2001, č. j.: 00-2776, Nick v. Morgan Food

Rozsudek odvolacího soudu 10. Obvodu (United States Court of Appeals for the Tenth Circuit, Spojené státy americké, ze dne 4. 4. 2012, J. Michael Hand v. Walnut Valley Sailing Club

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá osobou mediátora, která je klíčová a nepostradatelná v procesu mediace. Mediace jako jeden z alternativních způsobů řešení sporů je v současné době stále aktuálnějším tématem. Její využití v praxi by mohlo pomoci snížit počet případů, které musí řešit soudy. S rostoucím zájmem o mediaci se dostává do povědomí veřejnosti i povolání mediátora. Cílem práce bylo zanalyzovat roli mediátora v procesu mediace v České republice. Práce je rozdělena do 6 kapitol.

V první kapitole je vysvětlen pojem mediace, postavení mediátora a rozdělení mediátorů na různé typy, které se vyskytují na našem území. Mediátor musí podle zákona splňovat podmínky pro výkon této profese. Hlavní z nich je úspěšné složení zkoušky, která je detailněji popsána v druhé kapitole. Důležitou roli v mediaci hrají základní principy jako je dobrovolnost, nestrannost a nepodjatost, důvěrnost a neformálnost. Jejich dodržování je zásadní pro výkon povolání mediátora.

Mediátor má zákonem daná určitá práva a povinnosti. Mezi hlavní povinnosti patří povinnost mlčenlivosti. Obsah, rozsah a její limity jsou popsány ve čtvrté kapitole. Následující pátá kapitola zkoumá roli mediátora v procesu mediace ve vybraných fázích. V úvodu je popsáno první setkání s mediátorem, které nařizuje soud. Dále je specifikováno postavení mediátora při zahájení mediace smlouvou o provedení mediace, možnosti ukončení mediace a na závěr mediační dohoda. Konečně, kapitola šestá je zaměřena na finanční odměnu.

Diplomová práce přináší ucelený pohled na osobu mediátora jako nepostradatelné postavy procesu mediace. Může pomoci lidem, kteří by chtěli v budoucnu vykonávat povolání mediátora nebo stranám, které se rozhodnou řešit své konflikty mediací. Povolání mediátora má v České republice slibnou budoucnost, pokud se o něm a o mediaci dozví co nejvíce lidí. V zahraničí tato metoda řešení sporů funguje a mediátoři snižují počty případů, které by jinak musely řešit soudy.

Klíčová slova

Mediace, mediátor, řešení sporu

Abstract (Mediator)

The diploma thesis deals with the person mediator who is key and indispensable in the process of mediation. Mediation is currently an increasingly relevant topic as one of the alternative ways of resolving disputes. Its use in practice could help to reduce the number of cases that courts have to deal with. With growing interest in mediation, the mediator's profession is becoming publicly aware. The aim of the thesis was to analyze the mediator role in mediation in the Czech Republic. The thesis is divided into 6 chapters.

The first chapter explains the concept of mediation, the status of mediator and the division of mediators into different types that occur in our territory. The mediator must meet the conditions for the exercise of the profession by law. The main one is the successful passing of the exam, which is described in more detail in the second chapter. An important role in mediation is played by fundamental principles such as volunteering, impartiality, and unbiased, confidentiality and informality. Their adherence is crucial to the profession of mediator.

The mediator has certain rights and obligations under the law. Major duties include a duty of confidentiality. The content, scope, and limits are described in Chapter 4. The following fifth chapter examines the mediator's role in the mediation process in selected phases. The introduction describes the first meeting with a mediator ordered by the court. It also specifies the position of the mediator at the commencement of mediation through a mediation contract, the possibility of mediation termination and, finally, mediation agreement. Finally, Chapter Six is focused on financial rewards.

The diploma thesis brings a comprehensive view of the mediator as the key figure of the mediation process. It can help people who want to pursue the profession of mediator or parties that decide to solve their conflicts through mediation in the future. The profession of mediator has a promising future in the Czech Republic if many people as possible learn about the mediator and the mediation. Abroad, this dispute resolution method works and mediators reduce the number of cases that courts would otherwise have to deal with.

Keywords

Mediation, mediator, resolution of the dispute